TOPIC :

"A STUDY ON THE STATUS OF WOMEN EDUCATION AMONG THE SCHEDULED CASTE COMMUNITIES WITH SPECIAL REFERENCE TO GOLAKGANJ EDUCATION BLOCK, ASSAM

To,

The Department of Education
Chilarai College,Golakganj

Guided by-

TARANI KANTA BISWAS
Associate Professor
& Head of the Department,
Department of Education,
Chilarai College, Golakganj

Submitted by-

BISHAKHA BARMAN
B.A.6th Sem.
Roll No. UA-201-164-0024
Regd. No. 20033682 of 2020-21
Department of Education,
Chilarai College, Golakganj

TOPIC : - A study on the status of women Education among the Scheduled caste communities with Special reference to Golakganj Education Block, Assam

To,

The Department of Education,

Chilarai College, Golakganj.

31/05/23

Guide by :- 29/5/23

TARANI KANTA BISWAS

Associate professor,

Department of Education,

Chilarai College, Golakganj.

Submitted by

BISHAKHA BARMAN

Roll :-UA-201-164-0024

Regd. No.20033682

Deptt. Of Education

Chilarai College, Golakganj

CERTIFICATE

This is to certified that Bishakha Barman a Student of Education Department of Chilarai College , Golakganj has successfully completed the project on A study on the stutas of women Education among the Scheduled caste Communities with Special reference to Golakganj Educatoin Block , Assam .

It is further certified that the dissertation purely the personal work of Bishakha Barman.

Bishakha Barman

Bishakha Barman

Date :- 29/05/2023

I wish every success

29/5/23

Supervisar

Teacher in-charge

Department of Education ,

Chilarai College , Golakganj .

ACKNOWLEDGEMENT

I express my deep sense of gratitude to my esteemed supervisor Tarani Kanta Biswas Asstt. Professor of dept of education for his constant guidance indoctrination, inspiration and special inclination, for this study, I am highly indebted for his pains taking efforts in showing me the right path, giving me valuable suggestions and continuous encouragement at each and every Sphere of this study.

BISHAKHA BARMAN

CONTENTS

CHAPTER – 1 1-12

01. Introduction.

1.01 Need and importance of the Study.

1.02 Description of the Study area.

1.03. Objectives of the Study.

1.04 The hypothesis.

1.05 Delimitation of the Study.

CHAPTER – 2 13-40

2.01 Meaning of the review of related literature.

2.02 Importance of review of related literature.

2.03 Objectives of review of related literature.

2.04 Review of related literature or analysis of the Previews.

CHAPTER – 3 41-48

3.01 Methodology.

3.02 Tools used for data collation.

3.03 Sources of data.

CHAPTER – 4 49-79

Analysis and interpretation of the Study.

CHAPTER – 5 80-101

5.01 Major finding of the Study.

5.02 Suggestion.

5.03 Conclusion.

CHAPTER – 1

1. Introduction (আৰম্ভণি) :- কোনো ৰাষ্ট্ৰ বা দেশৰ উন্নতিত নাৰী আৰু পুৰুষৰ উভয়েৰে গুৰুত্ব পূৰ্ণ অৱদান । এখন দেশৰ জনসংখ্যাৰ প্ৰায় অৰ্দ্ধেক হৈছে নাৰী । আৰু সেই নাৰী যদি অৱহেলিত হয় তেনে হলে দেশৰ সাৰ্বিক উন্নয়ন কেতিয়াও সম্ভৱ নহয় । এখন পৰিয়ালত মহিলাসকলে দক্ষতাৰে লগত তেওঁ দায়িত্ব পালন কৰিব নোৱাৰিলে সেই পৰিয়ালত তথা সমাজৰ উন্নতি অসম্ভৱ হয় । এজন মহিলাই তেওঁ শিশু সকলক ভবিষ্যত সুন্দৰ ভাৱে গঢ় দি তোলে । পৰিয়াল এটা সুচাৰু ৰূপে পৰিচালনা কৰোত এগৰাকী নাৰীৰ ভূমিকা অপৰিসীম , শিক্ষিত নাৰী আৰু পুৰুষৰ উমৈহতীয়া প্ৰচেষ্টাতহে একোটা সুস্থ পৰিয়াল, পৰিয়ালৰ পৰা সমাজ, সমাজৰ পৰা দেশ-গঠন হোৱাটো সম্ভৱ । কিন্তু আমাৰ সমাজত নাৰী শিক্ষাৰ গুৰুত্ব কিমান ! একাংশ - অল্প - চেতনাৰ মন্তব্য , “ছোৱালী পঢ়ি শুনি কি কৰিব , দুদিন পিছত বিয়া দিব লাগিব ।” এনে কুৰা পৰিস্থিতিত

কিমানজনী ছোৱালীয়ে নিজৰ শিক্ষা-সমাপ্ত কৰিব পাৰিব। বছৰ বছৰ ধৰি শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত পুৰুষৰ তুলনাত নাৰী অৱহেলিত হৈ আহিছে। বৰ্তমান সময়ত শিক্ষাৰ অধিকাৰ আইনত ৬-১৪ বছৰৰ সকলো শিশুৰে শিক্ষাদান বাধ্যতামূলক কৰা হৈছে যদিও এই আঁচনিয়ে বিভিন্ন কাৰণ-বশত বহু-সংখ্যক শিশুক সামৰি লোৱা নাই, বিশেষকৈ ছোৱালীবোৰক। 20১১ চনত অসমত শিক্ষিতৰ হাৰ আছিল ৭৩.১৮ %। পুৰুষৰ হাৰ হ'ল ৭৮.৮১ % আৰু মহিলাৰ হাৰ ৬৭.২৭ %, শিক্ষিতৰ হাৰ পুৰুষৰ তুলনাত মহিলাৰ নিম্নগামী। নাৰী শিক্ষা-বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত বিভিন্ন ধৰণৰ সমস্যা আজিও আমাৰ সমাজত বিদ্যমান। স্বামী বিবেকানন্দ, মহাত্মা গান্ধী, ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ, ৰাধাকৃষ্ণণ আদি বৰেণ্য ব্যক্তি সকলেও নাৰী শিক্ষাৰ অগ্ৰগতিৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে।

ঊনবিংশ শতিকাৰ তৃতীয় - চতুৰ্থ দশকতে ভাৰতীয় নাৰীৰ বাবে অতি উল্লেখযোগ্য সময় এই সময়ছোৱাত ভাৰতত এক নৱ জাগৰণৰ উন্মেষ ঘটে । ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ ৰাজত্ব সুদৃঢ় হৈ অহাৰ লগে লগে পাশ্চাত্যীয় শিক্ষা ভাৰতত সম্প্ৰসাৰিত হয় । এই নৱজাগৰণৰ ঢৌৰ কাষলতে ভাৰতলৈ ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ প্ৰথম গৱৰ্ণৰ জেনেৰেল হৈ আহে লৰ্ড উইলিয়াম বেণ্টিংক । বেণ্টিংকে আন আন সংস্কাৰ মূলক কাৰ্য্য কৰাৰ লগতে স্ত্ৰী শিক্ষা প্ৰচলন , বাল্যবিবাহ সতীদাহ প্ৰথা নিবাৰণৰ গুৰুত্ব দিছিল । ৰাজা ৰামমোহন ৰায় দয়ানন্দ সৰস্বতী, ৰাম কৃষ্ণ পৰমহংস আদি বৰেণ্য ব্যক্তিৰ উদ্যোগত স্ত্ৰী শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত নৱজাগৰণৰ সূচি হয় । ১৮৮২ চনত হাণ্টাৰ আয়োগ স্ত্ৰী শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত অধিক ধন বিনিয়োগ কৰিবলৈ ৰাষ্ট্ৰ চৰকাৰক দিয়া পৰামৰ্শ উল্লেখ যোগ্য ।

বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণি

মানুহ নাৰীৰ বাবে শৈক্ষিক দিশটোৰ দুৱাৰ উন্মোচিনী খুলি কৰিব পাৰি। পুৰুষৰ লগতে ক্ৰমশঃ নাৰীয়েও শিক্ষা আহৰণ কৰাৰ পথ প্ৰশস্ত হ'ল। বাণিজ্য, বিজ্ঞান, বাণিজ্য, সুকুমাৰ কলা যেনে সংগীত, নৃত্য, চিত্ৰকলা, অভিনয়, ৰাজনীতি আদি সকলো দিশতে নাৰীয়ে বিশেষ পাৰদৰ্শিতা দেখুওৱাৰ পথ উন্মোচিত হ'ল। আজি একবিংশ শতিকাত বিশ্বৰ কথাতো বাদেই ভাৰতীয় নাৰীয়ে জল, স্থল মহাকাশত বিশেষ বুদ্ধি শক্তি দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছে।

অনুসূচীত জাতি মানুহ

আমি বুজো যে নিম্নবৰ্গ শ্ৰেণীৰ লোক। তাতকৈ নিম্নবৰ্গ শ্ৰেণীৰ মানুহ বহুত দুখিয়া হয় আৰু আৰ্থিক ভাবে অচল হয়। সেই কাৰণে অনুসূচীত

জাতীয় ছোৱালী বিলাকক পঞ্চমৰ অন্তৰ্গত পঢ়াশুনা এৰি দিবলৈ বাধ্য হয়। অনুসূচীত জাতিৰ মহিলা সকলক পঢ়াশুনাৰ বাবে বৃত্তি দিয়া হয় যদিও সেই পইচা দি লোকে চলিব নোৱাৰে। গতিকে মই ভাবো যে চৰকাৰৰ তেওঁলোকৰ বাবে উন্নত ব্যৱস্থা লব লাগে।

1.01 Need and importance of study
(অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু গুৰুত্ব)

শিক্ষাই মানুহক জ্ঞানৰ পোহৰ দিয়ে, প্ৰগতিৰ পথ দেখুৱায়। শিক্ষাই মানুহৰ জীৱন নিয়ন্ত্ৰণ কৰে, পৰিচালনা কৰে আৰু ভৱিষ্যতৰ গতি নিৰ্ধাৰণ কৰে। এখন দেশৰ ভৱিষ্যৎ নিৰ্ভৰ কৰে সেইখনৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ ওপৰত। সেই শিক্ষা-ব্যৱস্থাৰ লগতে বিশেষ ভাৱে গুৰুত্ব

পূৰ্ণ হৈছে মহিলা সকলৰ শিক্ষাৰ ওপৰত দেশ খনৰ আভ্যন্তৰীণ বিকাশ নিৰ্ভৰ কৰে। মহিলা সকল শিক্ষিত হৈ নুঠিলে দেশ খন শিক্ষিত হব নোৱাৰে। মহিলা সকল শিক্ষিত হলে হে উঠতি লোকৰ মাধ্যমেৰে সমাজৰ আন এটা গোষ্ঠীলৈ শিক্ষা সম্প্ৰসাৰিত হব। মাতৃ হ'ল শিশু সকলৰ প্ৰথম শিক্ষয়িত্ৰী। জন্মৰ পৰা বিদ্যালয়লৈ যোৱা সময়খিনিলৈ শিশুৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত মাকৰ ভূমিকা গুৰুত্বপূৰ্ণ। সেয়েহে মাতৃ সকলৰ শিক্ষা শিশুৰ বাবে বেছি প্ৰয়োজনীয়। মাতৃয়ে আদৰ্শৰ প্ৰতীক ৰূপে শিশুৰ মনত থাপ দিয়ে। জাতিৰ পিতা মহাত্মা গান্ধীয়ে কৈছিল, "শিশু শিক্ষাৰ সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ হ'লে নাৰী শিক্ষাৰ সমস্যা দূৰ কৰিব লাগিব। যেতিয়ালৈকে

আমাৰ দেশত প্ৰকৃত মাতৃ শিক্ষয়িত্ৰী
সৃষ্টি নহয় তেতিয়া লৈকে আমি
যিমানেই স্কুলত শিক্ষা নিদিও
কিয় বৰ্তমানৰ শিক্ষা ব্যৱস্থা
সুৰ নোৱাৰাৰে বুলি কবলৈ মই
কুণ্ঠাবোধ নকৰো। "মহিলা সকল
সমাজৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংশ।
পুৰুষে যেনেকৈ সমাজৰ বিকাশত
সহায় কৰে তেনেকৈ মহিলা সকলেও
সমাজৰ বিকাশত অবিহণা যোগায়।
মহিলা সকল শিক্ষিত হলে ঘৰ-
শিশু সকল শিক্ষিত হব আৰু শিশু
সকল শিক্ষিত হলেহে দেশৰ পৰা
নিৰক্ষৰতাৰ দৰে সামাজিক ব্যাধি-
আঁতৰ হব। পণ্ডিত জৱাহৰলাল
নেহেৰুৰ মতে, " এজন পুৰুষক

শিক্ষা দিয়া মানে একজন ব্যক্তিক শিক্ষা দিয়া," পৰিয়াল এটি সুচাৰু ৰূপে পৰিচালনা কৰাত এগৰাকী নাৰীৰ ভূমিকা অপৰিসীম ।

নাৰীৰ ভূমিকা প্ৰধানত মা হলেও ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু সমাজ জীৱনত ব্যৱসা বাণিজ্যৰ ক্ষেত্ৰত আজি নাৰীৰ ভূমিকা খুবেই গুৰুত্ব পূৰ্ণ । পুৰুষৰ পাশাপাশি নাৰী সকলেও বৰ্তমান সমূহত অফিচ, আদালতত, কলকাৰখানাত কাম কৰি আছে । নাৰী সকলক আগুৱাই যাওৱাৰ অধিক প্ৰয়োজন আছে । সেই কাৰনে জাতীৰ সৰ্বাংগীন কল্যানৰ বাবে নাৰী শিক্ষাৰ প্ৰয়োজনীয়তা অপৰিসীম।

1.02. Description of the study area
(অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰ বিৱৰণ)

গোলকগঞ্জ এখন ঐতিহাসিক ঠাই। ই ধুবুৰী জিলাৰ পৰা 20 কি: মি দূৰত অৱস্থিত। গোলকগঞ্জ চহৰ খন গদাধৰ নদীৰ পূব পাৰে অৱস্থিত আৰু এই চহৰ খনৰ পৰা বাংলাদেশ বৰ্ডাৰ খন 5 Km দূৰত অৱস্থিত। 2000 চনৰ লোক পিয়ল গণনা অনুসৰি ইয়াৰ মুঠ জনসংখ্যা 7612 জন। ইয়াৰ ভিতৰত পুৰুষ 54 % আৰু মহিলা 46 %. গোলকগঞ্জৰ মুঠ শিক্ষিত হাৰ 63 %।

গোলকগঞ্জত এটা কলা শাখাৰ মহাবিদ্যালয় আছে যাৰ নাম হ'ল চিলাৰায় মহাবিদ্যালয়। এই মহাবিদ্যালয়ত

Golakganj Block, Assam

1973 চনত প্ৰতিষ্ঠিত কৰা হৈছিল আৰু তাৰ উপৰিও BTC (Basic training centre) আৰু এটা DIET কেন্দ্ৰৰ আছে। ইয়াত ITF উদ্যোগও আছে। গোলকগঞ্জত এটা কস্তুৰবা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় আছে। ইয়াত উপৰিও নাৰী শিক্ষক উন্নত কাৰ্যবলৈ ইয়াত এটা বেংগলী চৰকাৰৰ স্কুলও আছে সেই স্কুলটোৰ নাম চিন্ময়ী বেংগালী হাই স্কুল।

1.03 Objectives of the study
(অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য)

(i) অনুসূচীত জাতিৰ মহিলা সকলৰ বৰ্তমান শৈক্ষিক অৱস্থাৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা।

(ii) অনুসূচীত সম্প্ৰদায়ৰ ব্যক্তি সকলৰ আৰ্থ সামাজিক অৱস্থা বুজ লোৱা,

(iii) অনুসূচীত জাতির ব্যক্তি সকলের শৈক্ষিক অহংতা বিষয়ে অধ্যয়ন করা।

(iv) অনুসূচীত জাতির ব্যক্তি সকলের মহিলা শিক্ষা সম্পর্কে মনোবৃত্তির বুজলোবা।

1.04 The hypothies (পূৰ্বানুমান)

(i) বর্তমান অনুসূচীত জাতির শৈক্ষিক অবস্থা ভাল নহয়।

(ii) বর্তমান সময়ত অনুসূচীত জাতির সামাজিক আর্থিক অবস্থা পর্যাপ্ত নহয়।

(iii) শিক্ষার ক্ষেত্রত অনুসূচীত জাতির মতামত বেলেগ বেলেগ হয়।

1.05 Delimitation of the study

(অধ্যয়নৰ সীমা নিৰ্ধাৰণ)

(i) এই অধ্যয়নটো কেৱল গোলকগঞ্জ অঞ্চলৰ মাজত সীমাবদ্ধ।

(ii) এই অধ্যয়নটো কেৱল গোলকগঞ্জ অঞ্চলৰ মহিলা শিক্ষক মাত্ৰ অন্তৰ্ভুক্ত।

CHAPTER – 2

2. Review of related literature

বিষয়ৰ সৈতে সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ

2.01. Meaning of review of the related leaterature (বিষয়ৰ সৈতে সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ অৰ্থ)

কোনো এটা গৱেষণা বা অধ্যয়নৰ সমস্যা নিৰ্বাচন, উদ্দেশ্য নিৰ্ধাৰণৰ আৰু প্ৰকল্প নিৰ্মাণৰ বাবে সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ (Review of the literatures) হ'ল মূল ভিত্তি স্বৰূপ। মূলতঃ গৱেষক সকলে গৱেষণাৰ বাবে হাতত লোৱা বিষয়ৰ সমস্যাৰ লগত সম্পৰ্ক থকা সাহিত্যৰ অধ্যয়নকে বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ বুলি কোৱা হয়। এই ধৰণৰ অধ্যয়ন গৱেষকে হাতত লোৱা গৱেষণাৰ বাবে তথ্য আহৰণ কৰাত সহায় কৰে।

বিভিন্ন পণ্ডিতৰ দ্বাৰা 'Review of the related literature' ৰ বিভিন্ন সংজ্ঞা দিয়া হৈছে আৰু ইয়াৰে তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :-

Jhon. w. Best এর মতে (1980) "A brief summary of precious researches was the writting of recognized expert preovide evidence that the researches in familar with what is still unknown and unteasted. Since effective research must be barced upon past knowledge this steps help to eliminate he duplicated of what hasbeen and preovides usefull hypo-thesis and helpfull suggetions for signifecant in restigation.

J.B chatamber (1985) refers to the review of related litercetures and important part of the scientific approach carrried out in all areas of

scientific research wheather in the physical natural or social science.

গতিকে গৱেষকে সমসাময়িক বা গৱেষণাৰ বিষয়বস্তুৰ লগত সম্পৰ্কযুক্ত সাহিত্যৰ অধ্যয়ন কৰা গৱেষণাৰ বাবে অপৰিহাৰ্য।

2.02. Importance of review of related literature.
(বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্যৰ অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ গুৰুত্ব)

বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ কৰাটো প্ৰত্যেক জন গৱেষকৰে এক প্ৰয়োজনীয় পদক্ষেপ। কাৰণ গৱেষকে বা প্ৰকল্প কৰোঁতা জনে প্ৰকল্প কাৰ্য কৰিবলৈ লোৱা বিষয়টোৰ লগত সংগতি থকা আন বিষয়ৰ উপৰত

পূৰ্বতে কোনো গৱেষকে বা প্ৰকল্পকৰ্তাই কেনেদৰে গৱেষণা কৰিছে, তেওঁ কি তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছে গৱেষণাৰ ফলাফল কি পাইছে সেই বিষয়ে জানিলে প্ৰকল্পকৰ্তাজনক প্ৰকল্প-কাৰ্যত আগবাঢ়ি যোৱাত যথেষ্ট সহায় কৰিব গতিকে প্ৰকল্প-কাৰ্যত বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্যৰ অধ্যয়ন অতিকৈ প্ৰয়োজন। প্ৰকল্প-কাৰ্যত বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ প্ৰয়োজনীয়-তাৰ বিষয়ে তলত সংক্ষেপে উল্লেখ কৰা হ'ল :—

(i) বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণে প্ৰত্যেকজন প্ৰকল্পকৰ্তাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় ও [illegible]ক আধুনিক জ্ঞান ধাৰণাৰ লগত সম্পৰ্ক থকা তথ্য সংগ্ৰহ কৰাত সহায় কৰে।

(ii) সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণে প্ৰবন্ধকৰ্তাজনক তেওঁৰ সাহিত্যৰ বিষয়ে বা তেওঁৰ সমস্যাৰ লগত জড়িত এনে কৰা বিভিন্ন গৱেষণা বা প্ৰবন্ধৰ বিষয়ে নিভুল তথ্য যোগান ধৰে।

(iii) কোনো গৱেষণা বা প্ৰবন্ধ কাৰ্যৰ পৰিকল্পনা আৰু পৰিচালনা কাৰ্যকৰীলৈ এই স্তৰ প্ৰয়োজনীয়।

(iv) সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণে গৱেষণা বা প্ৰবন্ধ অধ্যয়নৰ পৰা পোৱা তথ্যৰ অনুৰূপ নকল কৰাটো পৰিহাৰ কৰিব পাৰে।

(vi) সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণে প্ৰবন্ধকৰ্তা-জনক প্ৰয়োজন অনুসৰি পূৰ্বানুমানিক ধাৰণা গঠন কৰাত সহায় কৰাৰ উপৰিও ইয়াৰ নিয়ম কাঠি দিব পাৰে।

সৰ্ব শেষত ক'ব পাৰি যে এই ধৰণৰ প্ৰকল্প কাৰ্যত পথ প্ৰদৰ্শক হিচাপেহে কাম কৰে।

2.03. Objectives of review of related literature (উদ্দেশ্য)

বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ সময়সাপেক্ষ আৰু পৰিশ্ৰমৰ কাম। কিন্তু গৱেষণা কাৰ্য এটিৰ ভিত্তি গঢ় দি তোলাত ই অতি সহায় কৰে। গৱেষণাৰ এই সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ কাৰ্যৰ বিভিন্ন উদ্দেশ্য আছে তাৰে কেইটামান উদ্দেশ্য তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :—

(i) প্ৰকল্প কৰ্তাজনক পূৰ্বানুমানিক ধাৰণাবোৰ নিৰ্ণয় কৰাত সহায় কৰা।

(ii) প্ৰকল্প কৰ্তাজনক বা গৱেষকক পুথিগত তত্ত্বগত আৰু কাৰ্যগত জ্ঞান প্ৰদান কৰা।

(iii) নিজ প্রকল্প কার্যত লগত আনর প্রকল্প কার্যর তুলনামূলক অধ্যয়নত সহায় করে।

(iv) সাহিত্যর পুনৰীক্ষণৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য হৈছে গৱেষণাৰ বিষয়টোৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় জ্ঞান প্ৰদান কৰে।

(v) বিষয়ৰ লগত সংগতি থকা সাহিত্য আৰু বিভিন্ন পৰিস্থিতিৰ ব্যাখ্যা প্ৰদান কৰে।

ওপৰোক্ত বিশ্লেষণৰ পৰা এইটো কথা সুস্পষ্ট ভাৱে পৰিস্ফুট হৈ পৰিছে যে বিষয়ৰ সৈতে সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণে এই প্ৰকল্প কাৰ্যৰ সঠিক ৰচনা কৰাত সহায় কৰে।

সেয়েহে উক্ত প্ৰকল্প-কাৰ্যত নিয়মিত ভাৱে নিৰ্দেশনা বা আহিলাৰ মূল বোৰা হয়। ইয়াৰ উপৰি

প্ৰকল্প কৰ্তাজনে বৰ্তমান প্ৰকল্প কাৰ্য কৰিবলৈ লোৱা বিষয়টোৰ লগত সম্পৰ্ক থকা ভিন্ন বিদ্যালয়ক বিচাৰি উলিয়াই নিৰ্দিষ্ট উদ্দেশ্য পূৰণৰ দিশে আগুৱাই নিয়াত সহায়ক হব পাৰে। ইয়াৰ উপৰিও প্ৰস্তাৱিত অধ্যয়নে প্ৰস্তাৱিত গৱেষণা মূলক বিষয়টোৰ উদ্দেশ্য নিৰ্ণয় কৰাত সহায় কৰে।

2.04. Review of related leterature or Analysis of the previous research পূৰ্ব গৱেষণাৰ বিশ্লেষণ

যিকোনো গৱেষণা মূলক কামত অনুসন্ধান কাৰীয়ে স্পষ্ট কৰি দিব লাগিব যে বৰ্তমানৰ শিক্ষা বৰ্তমানৰ সাহিত্যত আছে আৰু ইয়াৰ অধিক গৱেষণা আৰু অন্বেষণৰ প্ৰয়োজন। গৱেষণামূলক অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব আৰু জৰুৰী-তাৰ ন্যায্যতা প্ৰদান কৰিবলৈ আৰু ভুলিবোৰৰ আশংকা দূৰ কৰিবলৈ সমস্যাবোৰৰ সৈতে জড়িত বিষয়সমূহ আৰু গৱেষণামূলক সাহিত্য সমূহৰ পৰ্যালোচনা

কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ। সামগ্ৰিক ভাৱে নাৰী শিক্ষাৰ অধ্যয়নৰ পৰ্যালোচনাই এই কথাটো উত্থাপন কৰে যে শিক্ষাত মহিলা সকলৰ ওপৰত কৰা অধ্যয়ন মাত্ৰ কেইটামান।

অসমৰ, বিশেষকৈ ধুবুৰী জিলাৰ গোলকগঞ্জৰ অনুসূচীত জাতি নাৰী শিক্ষা আৰু তেওঁলোকৰ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থাৰ বিস্তৃত বিৱৰণ সমূহ অন্বেষণ কৰাৰ উদ্দেশ্যৰে বৰ্তমান অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য।

তলৰ খণ্ড বিলাকক আৰ্থ-সামাজিক-ভাৱে পটভূমিৰ সম্প্ৰদায়ৰ মহিলা শিক্ষাৰ ওপৰত উপলব্ধ বিদ্যমান সাহিত্যৰ পৰ্যালোচনা কৰে।

বিদেশত অধ্যয়ন কৰে :- ভাৰতীয় নাৰীৰ অৱস্থাৰ বিষয়ে সঠিক ভাৱে বুজিবলৈ হ'লে পশ্চিমীয়া দেশ সমূহৰ নাৰীৰ অৱস্থান অধ্যয়ন কৰাটো প্ৰাসংগিক।

ঔদ্যোগিক বিপ্লবৰ আগতে ইউৰোপৰ বেছিভাগ মহিলাই স্বামীৰ সেৱা, সন্তান জন্ম দিয়া আৰু ঘৰত ৰখাৰ বাবে কঠোৰ পৰিশ্রম কৰিছিল। নাৰীক পুৰুষৰ সমান অধিকাৰ দিয়া নৈতিক বুলি ধাৰণাটো পশ্চিমীয়া সভ্যতাৰ যোৱা দুশ বছৰৰ ভিতৰতহে উপযুক্ত বিবেচনা কৰা হৈছিল। আমেৰিকাত বিশ্বযুদ্ধৰ শিক্ষাৰ বিস্তাৰ আৰু ঔদ্যোগিক বিপ্লবে নাৰীৰ জাগৰণৰ ক্ষেত্ৰত অৰিহণা যোগাইছিল। পশ্চিমীয়া দেশ সমূহৰ সমাজত নাৰীৰ বৰ্তমানৰ অৱস্থা বুজিবলৈ বিস্তৃত অধ্যয়ন কৰা হৈছিল।

1969 চনত মিচিগান বিশ্ববিদ্যালয়ৰ এচ্. এচ্. সেং স্মিয়ে এটা অধ্যয়নত দেখুৱাইছে যে অধিক শিক্ষিত কৰ্মৰত মাতৃসকলক বিশেষকৈ যি সকলো নিজেই আধিপত্যশীল বৃত্তিত আছে, তেওঁলোকক তেওঁলোকৰ ছোৱালীয়ে অধিক আদৰ্শ হিচাপে লয়।

বিদেশী দেশৰ মহিলা সকলে এক কৰ্মৰ মাৰ্গ গ্ৰহণ কৰাৰ বাবে শিক্ষাৰ দিশত আগবাঢ়িছে যু.ষ্ট. ১৯৫৭ চনত মিচিগান বিশ্ব-বিদ্যালয়ৰ ডিং গ্ৰি শ্ৰমিক মানুহসকলৰ বিশেষকৈ যি সকলে নিজেই প্ৰধান বৃত্তিত আছে তেওঁ-লোকৰ ঘৰুৱালীয়ে অধিক আগ্ৰহ হিচাপে লয়। কৰ্মৰত মানুহৰ কামৰ প্ৰতি কন্যাৰ অভিমুখীতা আৰু প্ৰেৰণাৰ ওপৰত কৰা অধ্যয়নৰে ইংগিত দিয়ে যে মানুহৰ কাম অভিমুখীতা বৃদ্ধি কৰে (পিটৰচন ১৯৮৩)

লং হেৰল্ড ১৯৭৫ চনত ইয়াংমেন আমেৰিকাৰ ইউনিয়নৰ মৰ্যাদাত নিয়োজিত তেওঁলোকৰ শিক্ষা আৰু মহিলাৰ বৈ-বহতাৰ মাজত সম্পৰ্ক জানিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। অধ্যয়নত পোৱা তথ্যই ইংগিত দিয়েযে যদিও সামগ্ৰী ভাৱে দেশখনৰ শিক্ষাৰ মান ১৯৪৯ চনৰ পৰা বৃদ্ধি পাইছে। ইয়াৰ উপৰিও দেখা গল যে শিক্ষাই প্ৰজনন

ক্ষমতাৰ প্ৰতিৰোধক হিচাপে কাম কৰিছিল কেৱল কাৰণ ই মহিলা বিবাহ আৰু প্ৰথম সন্তানৰ জন্মৰ সময়ত সিন্দুৰাই নিবলৈ সক্ষম কৰে।

পি. এল্ডিপানে 1980 চনত আমেৰিকা আৰু ভাৰতৰ ব্যক্তিগত আৰু ৰাজহুৱা খণ্ডৰ নিয়োগৰ ক্ষেত্ৰত লিংগ বৈষম্যৰ আইন সমূহৰ তুলনা মূলক অধ্যয়নত আমেৰিকাত অধিক উন্নতি লক্ষ্য কৰিবলৈ ভাৰততো ই অব্যাহত আছে।

কমলা শৰ্মা ১৯৮৭ চনত দক্ষিণ আফ্ৰিকা মহিলা সকলৰ মৰ্যাদা আৰু অৱস্থান অধ্যয়ন কৰিছিল আৰু লক্ষ্য কৰিছিল যে শতিকাজুৰি কৃষ্ণাংগ দক্ষিণ আফ্ৰিকা ভাৰতৰ জনজাতীয় দুৰ্দশা। মহিলা সকলে সূৰ্য উদয়ৰ পৰা সৌঁজালৈ শেষলৈকে কাম কৰিছিল। ইয়াৰে আঠৰ পৰা দহ ঘণ্টা

কাৰখানাত প্ৰৱেশ কৰাৰ। ছোৱালীবোৰে স্কুল এৰিবলৈ বাধ্য হৈছিল। কাৰণ তেওঁলোকৰ পিতৃ মাতৃয়ে তেওঁলোকক শিক্ষাৰ খৰচ বহন কৰিব পৰা অৱস্থান নাছিল। দক্ষিণ আফ্ৰিকান সকলৰ শিক্ষা বাধ্যতা মূলক নহয় আৰু বিদ্যালয়ৰ পৰা আতৰি অহাৰ সংখ্যা অতি সীমিত। আফ্ৰিকান মহিলাৰ ক্ষেত্ৰত কব পাৰি যে তেওঁলোকক পৃথিৱীত অতিতকৈ বেছি নিৰ্যাতিত আৰু কষ্টত বুৰাই দিয়া হয়। সাধাৰণতে মহিলা সকল পৰম্পৰাগত আফ্ৰিকান সমাজত বৰ জনপ্ৰিয় নাছিল যদিও আফ্ৰিকান ভাষাৰ উন্নতীকৰণত তেওঁলোকে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছিল। অবিসংবাদে দেখা গৈছে যে শেহতীয়াকৈ মহিলা সকলৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিষদৰ দৰে একেটা সংস্থাই। গৃহিনী লীগ বয়সস্থিক আৰু পেছাদাৰী মহিলাৰ প্ৰতিষ্ঠানে শিক্ষা মহিলাৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছে। যথাতে পুৰুষৰ সৈতে মিলি মুক্তি সংগ্ৰামত নাৰীয়ে উল্লেখযোগ্য ভূমিকা পালন কৰিছিল।

তেওঁলোকে ভৱিষ্যতে তেওঁলোকৰ জাতীৰ অৰ্থ সামাজিক বিকাশত যোগ দিছে। উন্নয়ন মূলক কাৰ্য কলাপৰ সকলো অতিৰিক্ত কাৰ্য কলাপ ও মহিলাৰ অংশ গ্ৰহন কাৰী- ক্ৰমান্বয়ে অধিক হৈছে। বাংলাদেশত বিশ্বৰ অন্যতম ঘন জন সংখ্যাৰ দেশ- হিচাপে- জন সংখ্যা নিয়ন্ত্ৰন আৰু জনসংখ্যা পৰিকল্পনাৰ সমস্যাবোৰ বিষয়ে আলোচনা নমানে ১৯৮৩ চনত সামাজিক ক্ষেত্ৰত মহিলাৰ মৰ্যাদাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিছে। অৰ্থনৈতিক, শৈক্ষিক, ৰাজনৈতিক আৰু আইনী দিশ।

ভাৰতত অধ্যয়ন কৰে :-

C.A. Hates ১৯৪৯ চনত ভাৰতীয় মহিলাৰ অধিনস্থক বিভিন্ন কোনৰ পৰা অধ্যয়ন কৰি হিন্দু মহিলাৰ অৱস্থানৰ কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ পদক্ষেপৰ পৰামৰ্শ দিছিল। তেওঁলোকে সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক অৱস্থা উন্নত কৰিবলৈ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল যে পিতৃ- -মাতৃয়ে দৰা বা কন্যাৰ প্ৰীন মেকিং ক্ষেত্ৰৰ

সমূহৰ পুৰণি প্ৰথা অন্ত পৰিব লাগিব। মহিলা সকলে ইচ্ছা কৰিলে নিজৰ জীৱিকা উপাৰ্জন কৰিবলৈ দিয়া উচিত আৰু যেতিয়া কোনো ভেট্টিলোকৰ উপাৰ্জনৰ সম্পূৰ্ণ সুবিধা দিয়া উচিত। যদি তেওঁ কাম কৰিবলৈ ওলায় নাথাকে তেন্তে তেওঁৰ ঘৰুৱা সেৱা উপাৰ্জন কৰিব নোৱাৰে তেন্তে সম্পূৰ্ণ স্বীকৃত দিব লাগিব।

R.M. Joshi (1962) তেওঁৰ গৱেষণাত সেই ভূমিকাতো প্ৰকাশ কৰাৰ চেষ্টা কৰিছিল যি আইনতো প্ৰকৃত পক্ষে ভূমিকা পালন কৰিছে আৰু আইনতোৰ উন্নতিৰ বাস্তবায়নক শক্তিশালী কৰাৰ পদ্ধতি বিলাকৰ পৰামৰ্শ দিয়াৰ বাবে অভিপ্ৰায় কৰিছিল। গৱেষণাত দেখা গৈছে যে নাৰী সকলৰ স্বাৰ্থ ৰক্ষাত প্ৰণীত আইনৰ অংশ বিলাক অকাৰ্যকৰ গৱেষণাত পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে যে আইনৰ কিছু পৰিবৰ্তন প্ৰয়োজন। শিক্ষাৰ ব্যাপক আৰু সুদূৰ প্ৰসাৰী আন্দোলনৰ প্ৰয়োজনীয়তাত জোৰ দিয়া হৈছে।

প্ৰমিলা কাপুৰ (1974) চনত তেওঁৰ অধ্যয়নত " ভাৰতত কৰ্ম জীৱি মহিলা সকলৰ অৱস্থাৰ পৰিবৰ্তন " গৱেষণাত লাভ জনক কামত মহিলা সকলৰ অংশ গ্ৰহণৰ কাৰণে খুজ বাহিৰ কৰিছিল। তেওঁ তাঁৰ গৱেষণাত দেখাইছিল যে নাৰীসে শুধুমাত্ৰ অৰ্থনৈতিক প্ৰয়োজনীয়তাৰ কাৰণেই লাভ জনক কামত অংশ গ্ৰহণ নকৰে বৰং তেওঁলোকে অৰ্থনৈতিক, স্বাধীনতা, ব্যক্তিগত মৰ্যাদা বা তেওঁৰ সামাজিক-মানসিক চাহিদা পূৰণৰ বাবে কিছু বৌদ্ধিক সন্তুষ্টি পাব বিচাৰে।

ই. ভি. ত্ৰিভুবন 1977 তেওঁৰ অধ্যয়নত অনুসূচীত জাতি মহিলা সকলৰ ঊৰ্ধ্বমুখী আন্দোলনে কাঙ্খিত পৰিৱৰ্তন আনিছে। শিক্ষাৰ ভূমিকা সৈতে এটা অধ্যয়ন পৰিচালনা কৰে। সমীক্ষাৰ উদ্দেশ্য আছিল সুযোগৰ সমতাৰ ভিত্তিত বৃহত্তৰ সমাজৰ দ্বাৰা শিক্ষিত অনুসূচীত কৰি

মহিলা সকলৰ গ্ৰহণযোগ্যতা, তেওঁৰ শিক্ষা, কৰ্ম সংস্থান, অৰ্থনৈতিক অৱস্থা, বিবাহ ইত্যাদি। সমীক্ষাৰ মতে/মতমতে আছিল উচ্চ শিক্ষাৰ কাৰণে। অনুসূচীত জাতি মহিলাৰ উচ্চ মৰ্যাদা অৰ্জন কৰিছিল যে শিক্ষা তেওঁলোকক উপলব্ধি কৰিছিল যে তেওঁ লোকৰ জীৱন ধাৰা পৰিৱৰ্তন কৰা উচিত। শিক্ষাৰ কাৰণেই অনুসূচীত জাতি সদস্য সকলৰ উচ্চ শ্ৰেণীৰ সদস্য সকলৰ সমান ভাৱে গ্ৰহণ কৰা হৈছিল। শিক্ষাৰ সুযোগৰ লগত অনুসূচীত বৰ্গৰ মহিলা সকলৰ চৰকাৰিৰ কাৰ্য লগোৱে শুৰু কৰিছিল। যি তেওঁৰ মৰ্যাদা বাঢ়িবলৈ সক্ষম কৰে। অনুসূচীত বৰ্গৰ মহিলা সকলৰ শিক্ষাৰ মতেও বিবাহৰ প্ৰতি তেওঁৰ দৃষ্টি ভংগিতে সহীৰ পৰিৱৰ্তন আনিছে।

যোগেন্দ্ৰ দাস (1978) স্বাধীনতাৰ পৰৱৰ্তী সময়ৰ 1947 ৰ পৰা 1971 চন লৈকে

অসমত নাৰী শিক্ষাৰ অৱস্থান দিশে অধ্যয়ন কৰিছিল। গৱেষণাটো 1947 ৰ পৰা 1971 চনৰ মাজত অসমৰ বিভিন্ন স্তৰে নাৰী শিক্ষাৰ বৃদ্ধি আৰু বিকাশৰ চিত্ৰ উপস্থাপন কৰে আৰু সামাজিক উৎসৰ প্ৰভাৱ। ৰাষ্ট্ৰৰ জীৱন গৱেষণাত অসমৰ নাৰী সকলৰ শিক্ষাৰ বিভিন্ন সমস্যা আৰু বিশ্লেষণ কৰা হৈছিল, বিশেষকৈ পেছাগত ও কাৰিকৰি শিক্ষাত নাৰীসকল প্ৰবেশাধিকাৰ

অনিন্দিতা মুখাৰ্জি আৰু নীলম শৰ্মা (1987) মহিলা সকলৰ আৰ্থ সামাজিক পশ্চাদপদতা অধ্যয়ন কৰাৰ সময়ত লক্ষ্য কৰিছিল যে মহিলা সকলৰ মাজত শিক্ষাগত অনগ্ৰসৰতা এই সত্যক দায়ী কৰা যাব পাৰে যে ভাৰতীয় সমাজত লিংগ ভূমিকাৰ ওপৰত অধিক জোৰ দিয়া হৈছে অৰ্থাৎ এজন মহিলাৰ বাধ্যতামূলক কৰ্তব্য পৰায়ন হ'ব লাগিব। অতএব ভাৰতত মহিলা সকলৰ সামাজিক দৃষ্টিভংগী

গ্ৰহণযোগ্যতাৰ পৰা উদাসীনতাৰ লৈহে পৰিৱৰ্তিত হয়।

Rama Mehta's (1987) ভাৰতত মহিলা সকলৰ সামাজিক আইন সংক্ৰান্ত অৱস্থা সামাজিক আইনৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা মহিলা সকলৰ অৱস্থান বিশ্লেষণ কৰাৰ আন এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম। যিহেতু আইন সামাজিক পৰিৱৰ্তন অনাৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ উপকৰণ। সেইকাৰণে প্ৰয়োজনীয় পৰিৱৰ্তন অনাত প্ৰণীত বিভিন্ন আইনৰ প্ৰভাৱ অধ্যয়নৰ চেষ্টা কৰা হৈছিল। পশ্চিমা কিছুমান নাৰী সকলৰ অৱস্থাৰ লগত ভাৰতৰ নাৰী সকলৰ অৱস্থাৰ তুলনা মূলক গৱেষণাও কৰা হৈছিল। চৰকাৰৰ কৰ্তৃক গৃহীত আইনি পদক্ষেপ বিলাক বুজাৰ বাবে মহিলা সকলৰ কাৰণে শিক্ষাৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত অধিক জোৰ দিয়া হৈছিল তেওঁৰ অৱস্থানৰ উন্নতিৰ বাবে।

নাৰী সকলৰ তাৎপৰ্য্যপূৰ্ণ ভূমিকা উপলব্ধি কৰাৰ নিমিত্তে, তেওঁৰ সৰ্বাধিক উন্নয়নৰ বাবে আৰু বেছি জোৰ দিয়া বাঞ্ছনীয় আৰু যেনে কুৰা শিক্ষা প্ৰদান আৰু জনসংখ্যাৰ এই বিশাল অংশক চাকৰি প্ৰদান কৰাৰ কাৰণে এটা সময়ৰ প্ৰধান প্ৰয়োজন। নাৰী আৰু তেওঁৰ সমস্যা সামাজিক গৱেষণাৰ এটা ক্ষেত্ৰত গুৰুত্ব অৰ্জন কৰিছে। এই ছবি তেওঁৰ পৰা অশোক কুমাৰ (1989) শিক্ষাগত কাঠামো আৰু মহিলা সকলৰ প্ৰৱণতা বিশ্লেষণ কৰিছিল।

এটা প্ৰচেষ্টা আছিল প্ৰধান অৰ্থনৈতিক জীৱনৰ বিভিন্ন বিভাগত মহিলা সকলৰ সামগ্ৰীক চিত্ৰ দিয়াৰ বাবে তৈয়াৰ কৰা হৈছে। S.K. Ghosh (1989) প্ৰাচীন কালৰ পৰা এতিয়ালৈকে জীৱনৰ সকলো ক্ষেত্ৰত

নাৰী সকলৰ সন্মুখীন সমস্যা বিলাক তুলি ধৰাৰ প্ৰাণ প্ৰচেষ্টা কৰিছিল আৰু সমস্ত সম্প্ৰদায়ক আয়ত্ব কৰিছিল হিন্দু, মুসলিম, খ্ৰীষ্টান, শিখ, পাৰ্চি আৰু ইত্যাদি যি সকলে আমাৰ সমাজৰ শক্তিৰ পথ এই কামটো নাৰী শিক্ষাৰ উন্নয়ন আৰু নাৰী সকলৰ সমমৰ্য্যদা অৰ্জনৰ আন্দোলনৰ লগত কাম কৰে।

Kondaveeti Papa (1992) গ্ৰামীণ অঞ্চলৰ মহিলা সকলৰ অৱস্থা, অন্ধ্ৰপ্ৰদেশৰ দাৰিদ্ৰ পৰিস্থিতি আৰু শিক্ষাত হস্তক্ষেপৰ মাজত অদ্ভুত সুবিধা বঞ্চিত অংশৰ মানুহৰ দৈ- সাংস্কৃতিক প্ৰেক্ষাপটৰ প্ৰভাৱ সম্পৰ্কে জনাৰ বাবে এটা গৱেষণা চলাইছিল প্ৰাথমিক তথ্য গৱেষণা কৰিলে

দেখা যায় যে গ্ৰামীন এলাকাত শিক্ষাৰ সুযোগৰ অভাৱ চহৰ আৰু গ্ৰামীন মহিলাৰ মাজত বিদ্যমান ব্যৱধানৰ দায়ী। বিশেষ কৰি সমান অংশ-গ্ৰহনৰ ক্ষেত্ৰত সামাজিক বিশেষ বিলাক ছোৱালী সকলৰ বয়ঃসন্ধি প্ৰাপ্তিৰ পিছত আগতে বাল্যবিবাহ গ্ৰামীন সম্প্ৰদায়ৰ এটা সাধাৰণ ৰীতি। ছোৱালী সকলৰ পছন্দ, অপছন্দ, তেওঁৰ আশা-আকাংক্ষাৰ গুৰুত্ব দিয়া নহয়। স্ত্ৰী আৰু স্বামীৰ সম্পৰ্ক নিৰঙ্কুশ আধিপত্য এবং স্ত্ৰীৰ বশ্যতা দ্বাৰা চিহ্নিত। নাৰী সকলৰ মামলাত স্ত্ৰী মাৰধৰ, হয়ৰানি, স্বামী স্ত্ৰীৰ মাজত কাজিয়া, শাহুৱে আৰু পুত্ৰবধু ইত্যাদিৰ এনে বৰ্তমান বিভিন্ন ঘটনা প্ৰকাশ পায় যাৰ শিকাৰ হৈছে জনগণ। বিশেষকৈ

দুৰ্বল অংশৰ নাৰী সকলৰ অধিকাংশে আচৰণৰ দৈন্যতা ও পৰিত্যাগৰ অৱস্থা স্পষ্ট। স্বামীস্বত্বে পৈসং স্থাৰত পোৰ্হিচে থাকিও ছোৱালীৰ শিক্ষা সচেতন বৈষম্যৰ বৰ্ণনা কৰা নহয় যে প্ৰত্যেকাধিকাৰ অস্বীকাৰৰ বাবে দায়ী তবে এইবোৰ দৰিদ্ৰৰ অৱস্থা এক ছোৱালী সকলোক স্কুলত পঠোৱাত বাধা দিয়াই প্ৰধান কাৰণ।

জেউতি বৰুৱা (1993) তেওঁৰ গৱেষণাত অসমীয়া হিন্দু সমাজ অবিবাহিত মহিলা সকল (বিধবা, তালাক প্ৰাপ্ত আৰু অবিবাহিত) সমস্যা বিলাক বিশ্লেষণ কৰাৰ চেষ্টা কৰিছিল। গৱেষণাত নতুন সামাজিক প্ৰেক্ষাপটে অবিবাহিত নাৰী সকলৰ জীৱনত কী পৰিবৰ্তন আনিছে কৰ্মজীৱী নাৰী হিচাপে তেওঁলোক ভূমিকা আৰু কৰ্মক্ষেত্ৰত তেওঁৰ অৰ্থনৈতিক সমস্যা, সামাজিক

পৰিমণ্ডলে অবিবাহিত নাৰী সকলৰ গ্ৰহণযোগ্যতাৰ ধৰণ - পদ্ধতি সম্পৰ্কে জনাৰ চেষ্টা কৰা হৈছিল। তেওঁৰ বিভিন্ন সমস্যা পাৰ কৰি উদৰৰ বাবে সামঞ্জস্য কৰা আছে। এই ধৰণৰ মহিলা সকলৰ আৰ্থ সামাজিক অৱস্থান উন্নতিৰ বাবে বৰ্তমান সামাজিক আইন-বিলাকৰ ভূমিকা - পৰীক্ষা কৰা।

নীৰা এ. দেশাই (1995) তেওঁৰ গৱেষণাত বিশেষ কৰি বৃটিশ শাসনৰ প্ৰভাৱৰ অধীনত ভাৰতীয় মহিলা সকলৰ অৱস্থান মূল্যায়ন কৰাৰ চেষ্টা কৰিছিল। সমীক্ষাত দেখা গৈছে যে নাৰী সকলৰ বাবে শিক্ষাৰ সমান প্ৰৱেশাধিকাৰ আৰু সামাজিক জীৱনৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত নাৰী সকলৰ সকলো সুযোগ সুবিধা - বৃটিশ শাসনৰ আমলত সমাজ সংস্কাৰ

আন্দোলনৰ অবদান। নাৰী সকলৰ ঐতিহ্য তেওঁলোকৰ নিজৰ অধিকাৰৰ সম্পৰ্কে সচেতন হওৱা আৰু শিক্ষাৰ প্ৰসাৰৰ লগত অধিকাৰৰ পূৰ্ণ যথাযথ ভোগৰ দাবি কৰা।

ভদ্ৰা বুঢ়াগোহাঁই (2003) অসমৰ এজন গৱেষণা পণ্ডিতে "কোকৰাঝাৰ জিলাৰ সমতল উপজাতি নাৰী শিক্ষাৰ সমস্যাবোৰৰ গৱেষণা পৰিচালনা কৰিছিল অধ্যয়নৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য বিলাক আছিল উপজাতী নাৰী শিক্ষাৰ সমস্যা সমূহ অনুসন্ধান আৰু অধ্যয়ন কৰা, উচ্চ নিৰক্ষৰতাৰ বাবে দায়ী কাৰণ বিলাক খোজ কাঢ়ি উলোৱা আৰু উপজাতীয় মহিলা সকলে শিক্ষাৰ বাবে উৎসাহ দিয়া। তেওঁৰ গৱেষণাত দেখা গৈছে যে জিলাৰ আদিবাসী বিলাক ঐতিহ্যগত ভাৱে

আৰ্থসামাজিক ভাবে পিছু পৰি আছে। তেওঁলোকৰ সমাজ ৰক্ষণশীল, উপজাতী সকলৰ সচেতনতাৰ অভাৱ আৰু সঠিক ব্যৱস্থাৰৰ অভাৱ হিচাপৰ আদিবাসী নাৰী শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰী প্ৰবন্ধা বিলাক প্ৰধান সমস্যা।

ছায়া শুকাৰ (2004) অধ্যয়ন নাৰী সকলৰ মাজত শিক্ষাৰ অৱস্থান আৰু সাক্ষৰতাৰ স্তৰ, প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক শিক্ষাৰ হোৱালী স্কুলত নাৰীৰ মতে বিভিন্ন বিষয়লৈ কাম কৰে। গৱেষণাও তুলি ধৰা হৈছে যে শিক্ষাই অগ্ৰগতিৰ চাবিকাঠী আৰু ভাৰতীয় নাৰী সকল শিক্ষিত নহলে তেওঁলোক অধিকাৰ ভোগ কৰিব নোৱাৰিব, তথাপি নাৰী শিক্ষা অতীতত দুঃখ জনক ভাৱে অৱহেলিত হৈছে। যদিও নাৰীসকলৰ মাজত সাক্ষৰতাৰ হাৰ 40 বছৰ আগৰ তুলনাত বাঢ়িছে, লৰা সকলৰ শিক্ষা

আৰু ছোৱালী শিক্ষাৰ মাজত বৈষম্য অধিক বেছি। বস্তুতো গৱেষণাত পৰীক্ষামূলক ভাবে প্ৰমাণিত হৈছে যে মহিলা সকলে ভদ্ৰলোকৰ ধ্বামী সকলৰ লগত সামঞ্জস্যপূৰ্ণ ভাবে কাম কৰাৰ প্ৰবনতা ৰাখে আৰু এইদৰে পোৱা গৈছে যে স্ত্ৰী সকল ধ্বামী সকলৰ তুলনাত কম শিক্ষিত ভদ্ৰলোকে চাকৰীৰ পক্ষ বিৰত থাকে কৰ্মজীবি নাৰী সকলে শুধু বেছি সংখ্যক বছৰৰ স্কুলত পঢ়াশুনা নকৰে।

ভদ্ৰৰ মাজত ভাল সংখ্যাই কোনো ধৰণৰ পেশাগত প্ৰশিক্ষণ বাঢ়ি লৈছে। শেষ অবধি অমীক্ষাৰ্ত্ত হ্যলাইট্ কৰি যি নাৰী সকল শুধুমাত্ৰ সেই বিলাক পেশাত কাম কৰি প্ৰবনতা ৰাখে যা ভদ্ৰৰ পাৰিবাৰিক অৱস্থাৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা বিবেচনা কৰা নহয়।

গতিকে অসমৰ মতে অনগ্ৰসৰ অঞ্চলত নাৰী-শিক্ষাৰ সমস্যা সম্পৰ্কে খুব বেছি গৱেষণা-কৰা নহয়, তদুপৰি, অসম ৰাজ্য অনুসূচীত জাতীৰ দৰে পিছপৰা সম্প্ৰদায়ৰ ওপৰত অধ্যয়ন কম।

গতিকে গোলকগঞ্জৰ অনুসূচীত জাতীৰ মহিলা সকলৰ সমস্যা সম্পৰ্কে জনাৰ বাবে বৰ্তমান গৱেষণাটো গুৰুত্ব-পূৰ্ণ।

CHAPTER – 3

3.01. Methology (পদ্ধতি) :-

গৱেষণা প্ৰবন্ধ এটাৰ বাবে সংগ্ৰহ কৰা তথ্য সমূহৰ বাবে উপযুক্ত অধ্যয়নৰ পদ্ধতি নিৰ্বাচন কৰাটো এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম। প্ৰবন্ধটো অধ্যয়ন কৰিবৰ বাবে Golakganj Block ৰ অন্তৰ্গত অনুসূচীত জাতি পৰিয়ালতকৈ পৰিয়ালৰ মহিলা শিক্ষাৰ জৰীপ পদ্ধতিৰ (Survey method) ৰ জৰিয়তে তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয়। এই অনুসূচীত নাৰী শিক্ষাৰ অৱস্থা সমূহ চিনাক্ত কৰাৰ বাবে চেষ্টা কৰা হয় ইয়াৰ বাবে উক্ত Block ৰ নিম্নোক্ত ব্যক্তি সকলক তথ্য সংগ্ৰহ কৰাৰ বাবে সাক্ষাৎ কৰা হয় —

1. পৰিয়ালৰ মুৰব্বী সকলক,
2. পৰিয়ালৰ মহিলা সকলক,
3. পৰিয়ালৰ লৰাছোৱালীক,
4. পৰিয়ালৰ আন সদস্য বিলাকক।

Galakganj, Block ৰ অন্তৰ্ভুক্ত পৰিয়ালৰ নাৰী সকলৰ অৱস্থা জানিবৰ বাবে অধ্যয়ন কাৰী নিজেই কেইখন গাওঁত গৈছিল । গোলকগঞ্জত অন্তৰ্ভুক্ত বহুকেইখন অনুসূচীত জাতি পৰিয়াল আছে । এই পৰিয়ালৰ নাৰী সকলৰ শিক্ষাৰ অৱস্থা সমূহ চিনাক্ত কৰণ কৰি তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ নমুনা পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰা হয় । গোলকগঞ্জ ব্লোকৰ অনুসূচীত জাতীৰ নাৰী শিক্ষাৰ পৰিয়াল সমূহৰ মধ্য পৰিয়ালৰ অনুসূচীত জাতীৰ নাৰি শিক্ষা হিচাপে তথ্য সংগ্ৰহৰ কাৰণে নিৰ্বাচন কৰা হয় ।

3.02. তথ্য সংগ্ৰহ সজুঁলি (Tools use for data collection)

প্ৰস্তাৱিত বিষয়ৰ আৱশ্যকীয় তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ কিছুমান উপযোগী সজুঁলি ব্যৱহাৰ কৰা হয় । সেইবোৰৰ

তথ্য আহৰণ তলত দিয়া ধৰণৰ :—

a. প্ৰশ্নতালিকা (Questionnaries) :—

বিভিন্ন পৰিয়ালৰ মহিলা সকলৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ এখন গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰশ্ন তালিকা প্ৰস্তুত কৰা হয়। মহিলা সকলৰ শিক্ষাৰ বিভিন্ন তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ এই প্ৰশ্ন তালিকা খন প্ৰস্তুত কৰা হয়। তালিকা -খনত অনুসূচীত জাতিৰ পৰিয়ালৰ মহিলা শিক্ষাৰ অৱস্থা সম্বন্ধীয় কিছুমান প্ৰশ্ন সন্নিবিষ্ট কৰা হ'ল :—

(i) অনুসূচীত জাতিৰ মহিলা শিক্ষাৰ সাধাৰণ তথ্য।
(ii) বিশুদ্ধ খোৱা পানীৰ তথ্য।
(iii) শৌচাগাৰৰ তথ্য।
(iv) বাৰ্ষিক আয়ৰ তথ্য।
(v) স্কুলৰ অৱস্থা সম্পৰ্কে কিছুমান তথ্য
(vi) অন্যান্য আৰু সুবিধাৰ তথ্য।

(b) নিৰীক্ষণ (Observation)

নিৰীক্ষণ পদ্ধতি এক সহজ আৰু প্ৰত্যক্ষ পদ্ধতি। নিৰীক্ষণ পদ্ধতি ক্ষেত্ৰ অধ্যয়ন ভিত্তিক গৱেষণাৰে তথ্য সংগ্ৰহৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ আহিলা। ইয়াৰ যোগেদি প্ৰত্যক্ষ অভিজ্ঞতাৰ জৰিয়তেই বিভিন্ন গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্য সংগ্ৰহ কৰিব পৰা যায়।

ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ সময়ত গোলকগঞ্জৰ গ্ৰামাঞ্চলত ইত তত থকা অনুসূচীত জাতিৰ পৰিয়ালৰ পৰা মহিলা সকলৰ শিক্ষাগত অৱস্থাৰ বিষয়ে, শৈক্ষিক সমস্যা, তেওঁলোকে থকা ঘৰ খনৰ অৱস্থা কেনেকুৱা, খোৱাপানীৰ অৱস্থা কেনেকুৱা, শৌচাগাৰৰ অৱস্থা, তেওঁলোকে ঘৰচীয়া জন্তু পোহপাল কৰে নে নাই, অনুসূচীত জাতীৰ পৰিয়ালৰ মাহিলী আৰু বছৰেকীয়া আয়, তেওঁলোকে কি কি কাম কৰি জীৱন নিৰ্বাহ কৰে, তেওঁলোকৰ ঘৰৰ পৰা বিদ্যালয় বিলাক কিমান দূৰত আছে, গাড়ী চলা ৰাস্তা, ৰেলৱেৰ ষ্টেচন, পোষ্ট অফিছ, চিকিৎসালয় ইত্যাদি সকলো বিলাক কিমান দূৰত আছে

আদি পৰ্যবেক্ষণ কৰি তাৰ পৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্য সংগ্ৰহ কৰি লিপিবদ্ধ কৰা হয় ।

C. সাক্ষাৎকাৰ (Interview)

প্ৰস্তাৱিত বিষয় অধ্যয়ন কৰি আৱশ্যকীয় তথ্য অধ্যয়ন কৰি সাক্ষাৎকাৰৰ ব্যৱস্থা কৰা হয় । প্ৰস্তাৱিত গৱেষণাৰ তথ্য সংগ্ৰহৰ বাবে গোলকগঞ্জত অনুসূচীত জাতীৰ পৰিয়ালবোৰৰ মুৰব্বী, মহিলা, লৰা ছোৱালী আৰু পৰিয়ালৰ আন সদস্য সকলৰ লগত সাক্ষাৎ কৰা হয় । সকলো ব্যক্তিৰ লগত সাক্ষাৎ কৰি গৱেষণাৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয় ।

তথ্য সংগ্ৰহৰ বাবে অধ্যয়নৰ নিৰ্দিষ্ট অনুসূচীত জাতীৰ পৰিয়াল সমূহ ভ্ৰমণ কৰা হয় আৰু নিৰ্দিষ্ট মহিলা সকলক ব্যক্তিগত ভাবে সাক্ষাৎ কৰি তথ্য সংগ্ৰহ

কৰা হয়। এই ক্ষেত্ৰত নিৰ্ভৰযোগ্য তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ নিৰ্দিষ্ট মহিলা সকলৰ লগত সুসম্পৰ্ক স্থাপন কৰা হয় যেতিয়াৰ যাতে নিৰ্ভৰযোগ্য তথ্য সংগ্ৰহ কৰাৰ বাবে উপযুক্ত পৰিবেশ সৃষ্টি কৰাত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰা হয়।

3.03 তথ্যৰ উৎস (Sources of Data)

প্ৰস্তাবিত গৱেষণাৰ তথ্যপাতি সমূহ প্ৰধানত দুই ধৰণৰ উৎসৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হয়।

ⓐ প্ৰাথমিক তথ্য (Primary data)

ⓑ গৌণ তথ্য (Secondary data)

ⓐ প্ৰাথমিক তথ্য :— প্ৰাথমিক তথ্যৰ ক্ষেত্ৰত ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নত লাভ কৰা তথ্য-পাতি, প্ৰশ্নাৱলিকা, নিৰীক্ষণৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা তথ্য আদিয়েই প্ৰধান, উক্ত গৱেষণাত লাভ কৰা প্ৰাথমিক তথ্য যোৰ হ'ল মহিলা সকলে শিক্ষিত নে অশিক্ষিত তাৰ তথ্য, মহিলা সকলে কিমান দূৰলৈ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছে,

এতিয়াও পানী আছে নেকি? অনুসূচীত জাতিৰ পৰিয়ালৰ বৈষয়িক অৱস্থা কেনেকুৱা ইত্যাদি বিভিন্ন বিষয়ৰ তথ্য। যেতিয়া অধ্যয়নৰ সময়ত বিভিন্ন ব্যক্তি সকলৰ লগত সাক্ষাৎ কৰি এই প্ৰাথমিক তথ্য সমূহ সংগ্ৰহ কৰা হয়। এই তথ্য বোৰেই হল উক্ত গৱেষণাৰ প্ৰাথমিক তথ্য।

(b) গৌণ তথ্য (Secondary Data)

প্ৰাথমিক তথ্যৰ উপৰিও গৱেষণা কাৰ্য সম্পন্ন কৰাৰ অৰ্থে কিছুমান গৌণ তথ্যৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হয়। গৌণ তথ্যৰ ভিতৰত মহিলা সকলৰ শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ বিষয়ে জানিবলৈ অধ্যয়ন কৰা বিভিন্ন গ্ৰন্থ, আলোচনী বাতৰি কাকত অধ্যয়ন কৰা হয়। বিষয়বস্তুৰ সম্যক জ্ঞান লাভ কৰিবলৈ লোক পিয়লৰ পৰা পোৱা তথ্য, ইণ্টাৰ নেটৰ পৰা পোৱা তথ্য আৰু Block ৰ কাৰ্যালয়ৰ

পৰা তথ্যও সংগ্ৰহ কৰা হয়। তদুপৰি বিভিন্ন বিষয়ৰ লগত সম্পৰ্ক থকা বিভিন্ন প্ৰজেক্ট আদিৰ পৰাও তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয়। এই তথ্য বোৰেই হ'ল উক্ত গৱেষণাৰ গৌণ তথ্য।

CHAPTER – 4

Analysis and interpretation of data

তথ্যৰ ব্যাখ্যা আৰু বিশ্লেষণ

প্ৰস্তাৱিত বিষয়ে অধ্যয়নৰ বাবে প্ৰধানতঃ প্ৰশ্ন তালিকাৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হৈছে। তালিকা খনত অনুসূচীত জাতীৰ শিক্ষাৰ সমস্যাৰ বিষয়ে কেনিবলৈ প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই বিষয় সমূহ হ'ল পাৰিবাৰিক তথ্য, অনুসূচীত জাতীৰ মহিলা সকল শিক্ষিত নে অশিক্ষিত, তেওঁলোকে বিদ্যালয় দূৰলৈ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছে, কি কাৰণে পঢ়াশুনা এৰি দিব লগীয়া হৈছে আৰু অনুসূচীত জাতীৰ পৰিয়ালৰ বৈষয়িক অৱস্থা কেনেকুৱা যেনে খোৱা পানী, যোগাযোগ, জ্বালানী, থাকিবলগীয়া ঘৰটো কেনেকুৱা অন্যান্য সা-সুবিধা ইত্যাদি কথা সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে।

উক্ত প্ৰশ্ন তালিকাৰ জৰিয়তে সংগ্ৰহ কৰা তথ্য সমূহ বিশ্লেষণৰ কাৰণে তালিকা যুক্ত কৰা হৈছে আৰু সেই তথ্য সমূহ তলত দিয়া ধৰণে বিশ্লেষণ কৰিব পাৰি।

TABLE 1.1

Distance from the families to the nearest motor able road

SI NO	Distance (m/km)	No. of Families	percentage
1	0 – 900m	15	75.00
2	1	2	10·00
3	2	3	15·00
4	3 & above	—	
Total		20	100·00

মই কৰা ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নত লোকসমূহে অঞ্চলৰ পৰিয়াল বিলাকৰ পকা আলি চলা বাট বহুত কাষতেই হয়, সেই কাৰণে এই পৰিয়াল বিলাকৰ চলাচল কৰোঁতে ইমান অসুবিধা নহয়। 0-900m ৰ ভিতৰত 15 টা পৰিয়াল হয় ইয়াৰ শতাংশ হাৰ হ'ল 75%. 1 km 2 টা পৰিয়াল 10% হয় আৰু 2 km 3 টা পৰিয়াল হয়। 2km হোৱাত পৰিয়াল বিলাকৰ বহুত অসুবিধাৰ সন্মুখীন হব লগীয়া হয়।

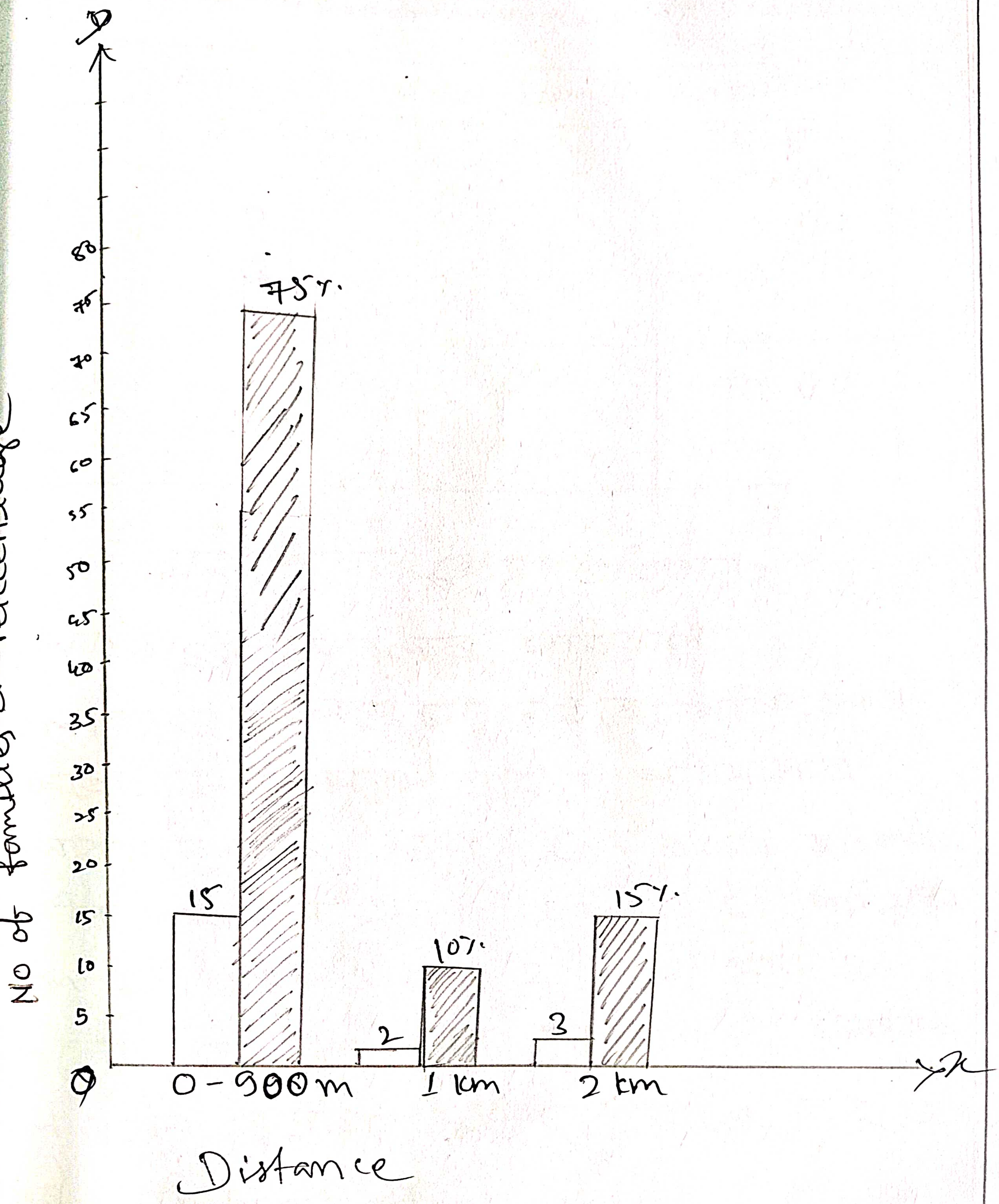
y
No of families & Percentage
80
75
70
65
60
55
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
75%
15
2
10%
3
15%
0-900m
1 km
2 km
x
Distance

TABLE 1.2

Distance of the families from nearest Railway Station

Sl No	Distance (m/km)	No of families	Percentage
1	0 - 900 m	11	55.00
2	1	5	25.00
3	2	2	10.00
4	3	2	10.00
Total		20	100.00

মই কৰা ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নত গোলক চাপৰি অঞ্চলৰ পৰিয়াল বিলাকৰ ৰেলষ্টেচন বহুতো পৰিয়ালৰ কাষতেই হয় আৰু কেইটা পৰিয়ালৰ অলপমান দূৰ হয়। 0 - 900 m ৰ ভিতৰত 11 টা পৰিয়াল হয়। 1 m 5 টা পৰিয়াল 2 km 2 আৰু 3 km 2 . 2 আৰু 3 কিলোমিটাৰ দূৰত থকা পৰিয়াল বিলাকৰ ৰেলওৱেৰ সুযোগ সুবিধা পাবলৈ বহুত কষ্ট কৰিব লাগে।

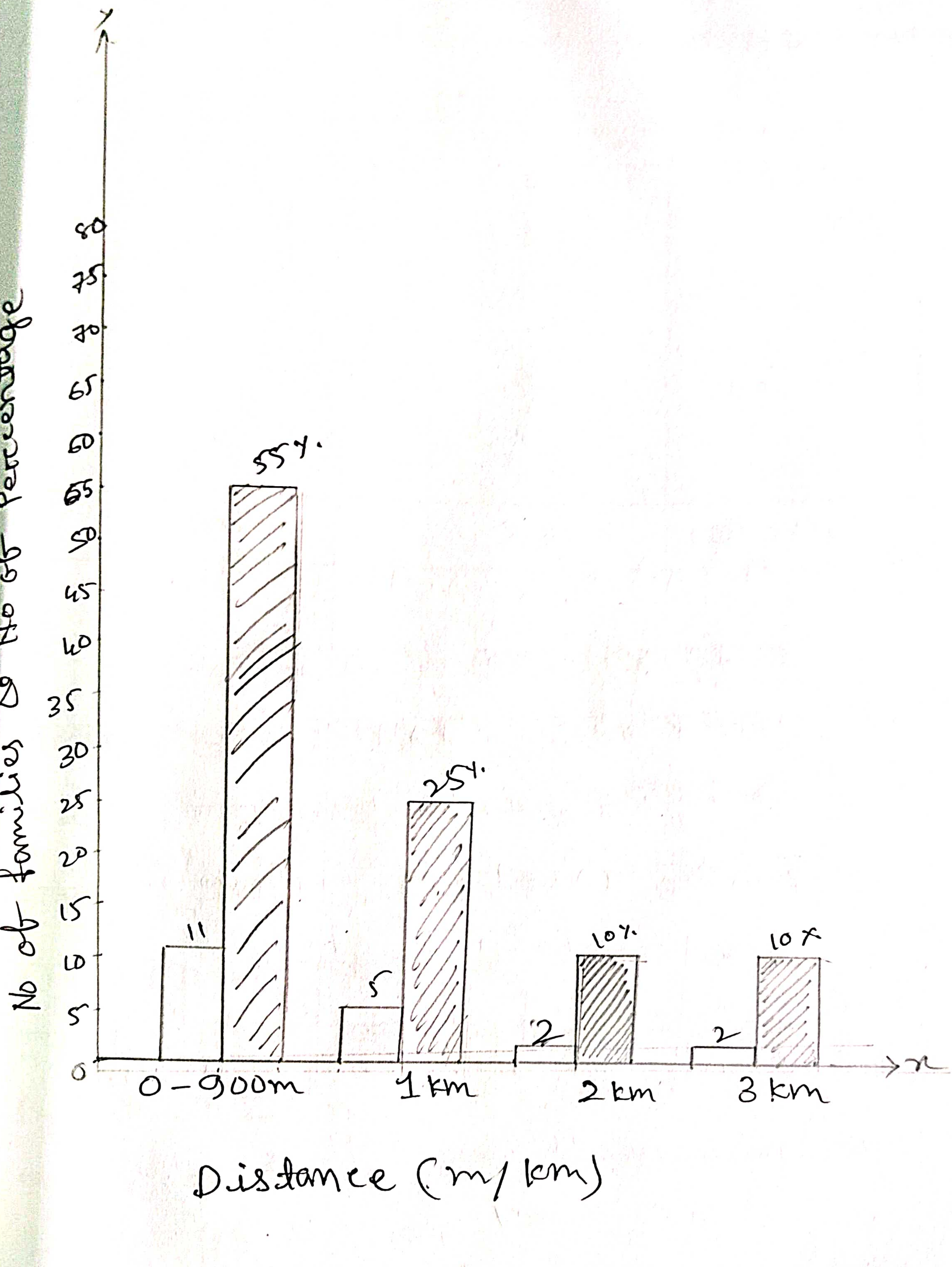

No of families & No of percentage
0
5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80
y
x
11
55%
5
25%
2
10%
2
10%
0-900m
1 km
2 km
3 km
Distance (m/km)

TABLE 1.3

Distance of the families from the nearest Block headquarters

SI No	Distance (m/km)	No. of families	percentage
1	0 - 900m	7	35.00
2	1 - 2		
3	2	19	45.00
4	3	1	5.00
5	4	3	15.00
Tatal		20	100.00

মই কৰা ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নত গোলকগঞ্জ অঞ্চলৰ ব্লক সদৰ বেছিটা পৰিয়ালৰ ঘৰৰ ওচৰত হয় আৰু বেছিটা অলপমান দূৰত হয় 0-900m ভিতৰত 7 টা পৰিয়াল হয় ইয়াৰ শতাংশৰ হাৰ হল 35%. 1mৰ পৰা 2km ৰ ভিতৰত 9 টা পৰিয়াল হয় ইয়াৰ শতাংশৰ হাৰ হল 45%. 2m হল 1 পৰিয়াল 5%. আৰু 4km 3 টা পৰিয়ালৰ ব্লক সদৰৰ সুবিধা পাবলৈ কষ্ট ও অসুবিধা হয়।

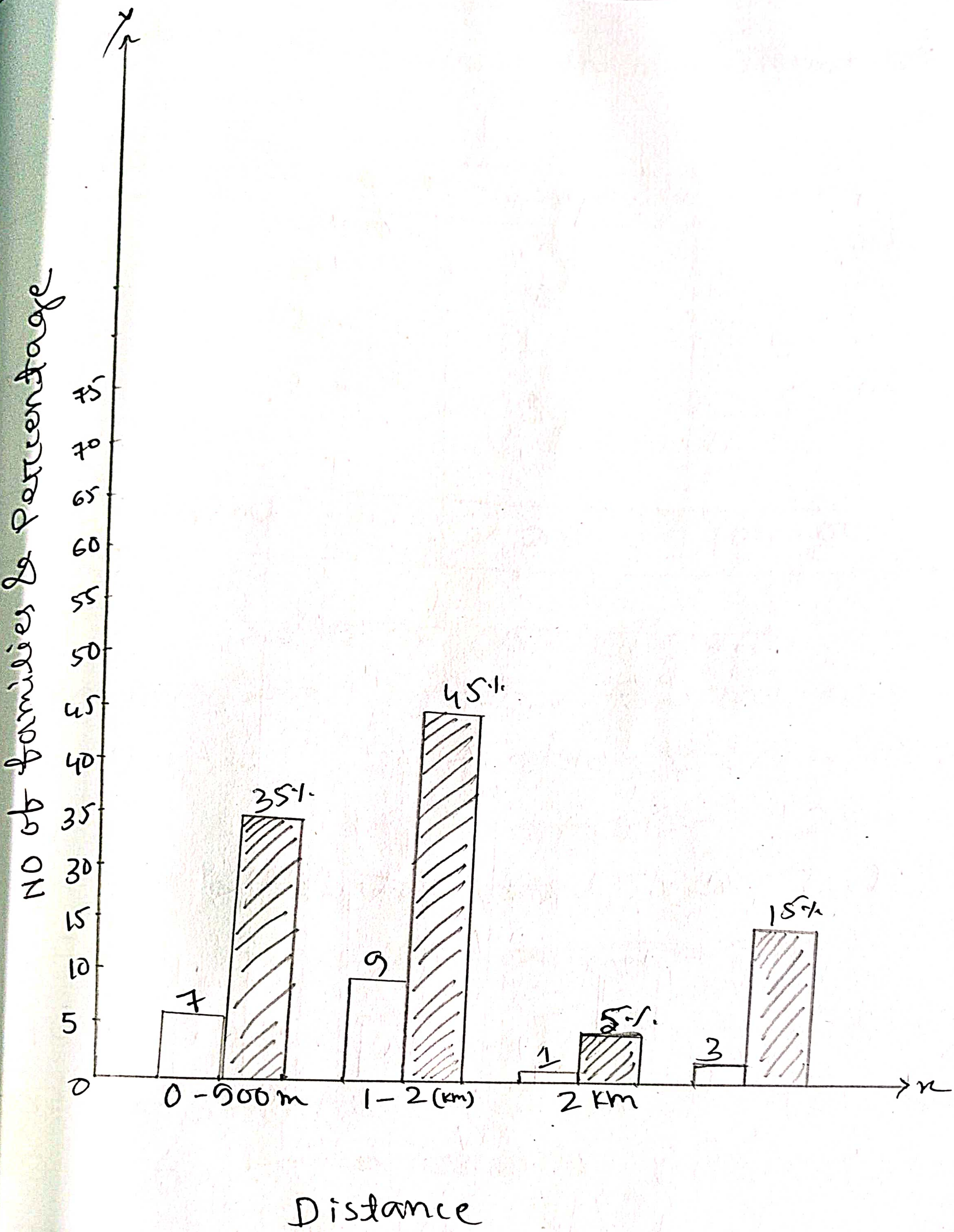

y
NO of families & Percentage
75
70
65
60
55
50
45
40
35
30
15
10
5
0
7
35%
9
45%
1
5%
3
15%
0-500m
1-2(km)
2 Km
x
Distance

TABLE 1.4

Distance of families to the nearest Post office

Sl NO	Distance (m/km)	NO of families	Percentage
1	0 – 900 m	8	40.00
2	1 km	8	40.00
3	2 km	1	5.00
4	3 km	3	15.00
Total		20	100.00

মই কৰা ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নত দেখা গ'ল সমীক্ষিত অঞ্চলৰ পৰিয়াল বিলাকৰ পৰা 0-900m ৰ ভিতৰত 8 টা পৰিয়াল হয়। 1 km 8 টা পৰিয়াল, 2km 1 টা পৰিয়াল আৰু 3 km 3 টা পৰিয়াল হৈছে যাৰ শতাংশৰ হাৰ ক্ৰমে 40% 40% 5% 15%। হৈছে যাৰ ভিতৰত 3 km আৰু 2 km ৰ ভিতৰত থকা 4 টা পৰিয়ালৰ পোষ্ট অফিচৰ সুযোগ সুবিধা পাবলৈ বহুত দূৰৰ পৰা আহিব লাগে।

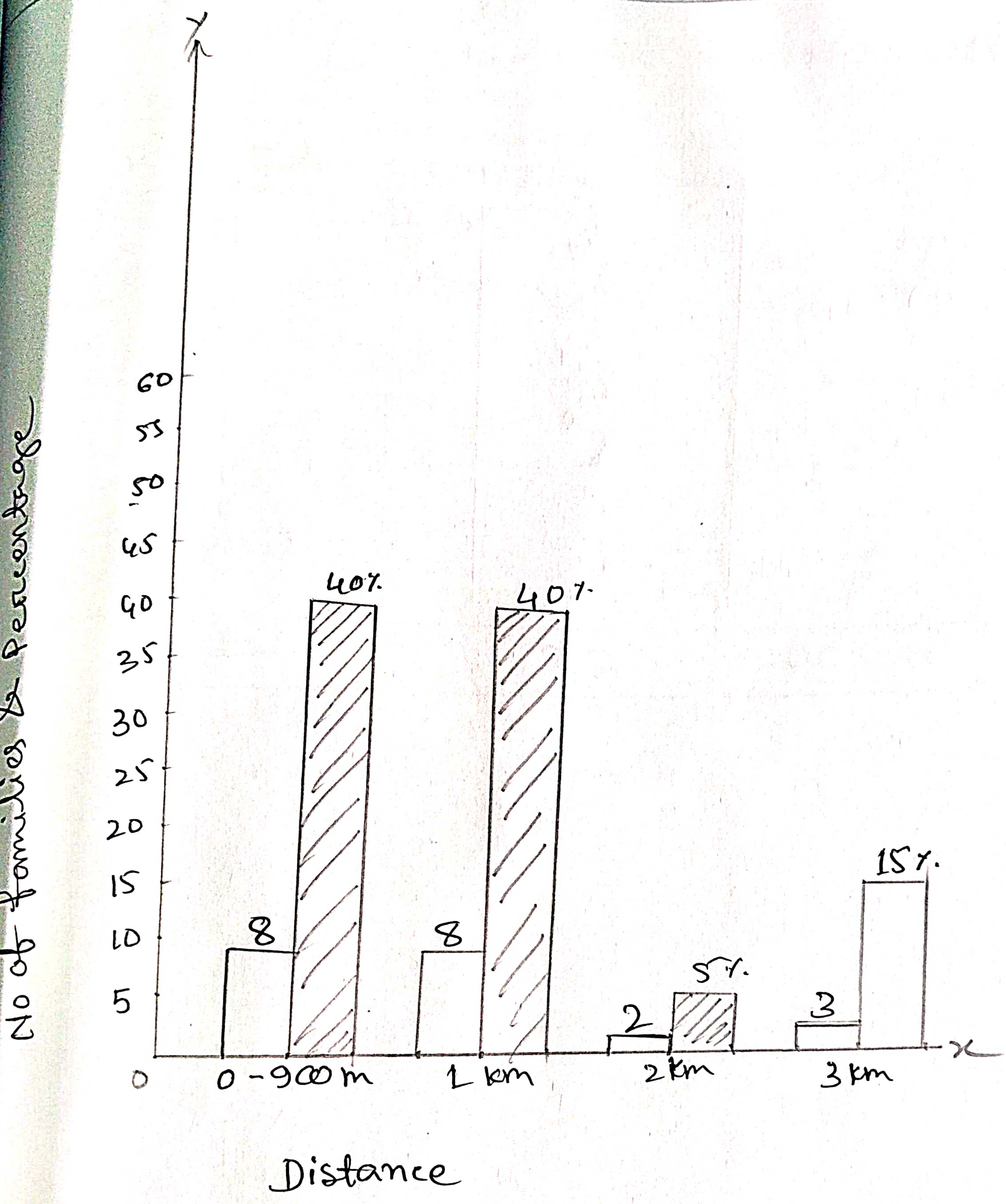

No of families & Percentage
60
55
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
8
40%
8
40%
2
5%
3
15%
0-900m
1 km
2 km
3 km
Distance

TABLE 1.5

Distance of families to the nearest Telegraph office

SI NO	Distance (m/km)	NO of families	Percentage
1	0 – 900m	9	45%
2	1 – 2(km)	8	40%
3	3	1	5%
4	4	2	10%
Total		20	100·00

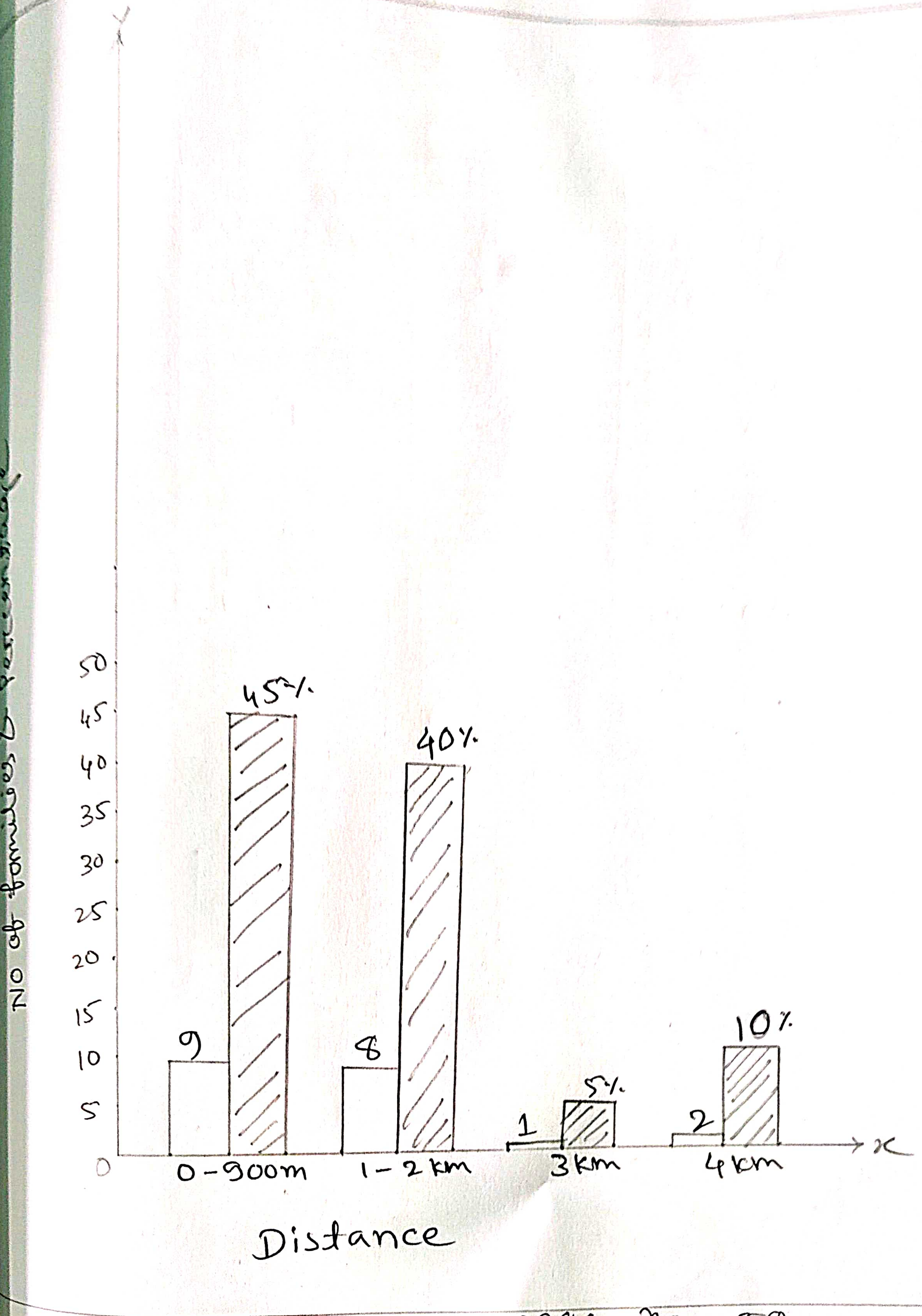

Y
No of families & percentage
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
9
45%
8
40%
1
5%
2
10%
0-900m
1-2 km
3km
4km
x
Distance

TABLE 1.6

Distance of families to the nearest Hospital

SI No	Distance (m/km)	No of families	Percentage
1.	0 - 900m	1	5%
2.	1 - 2 km	15	75%
3.	3 km	1	5%
4.	4 km	3	15%
Total		20	100.00

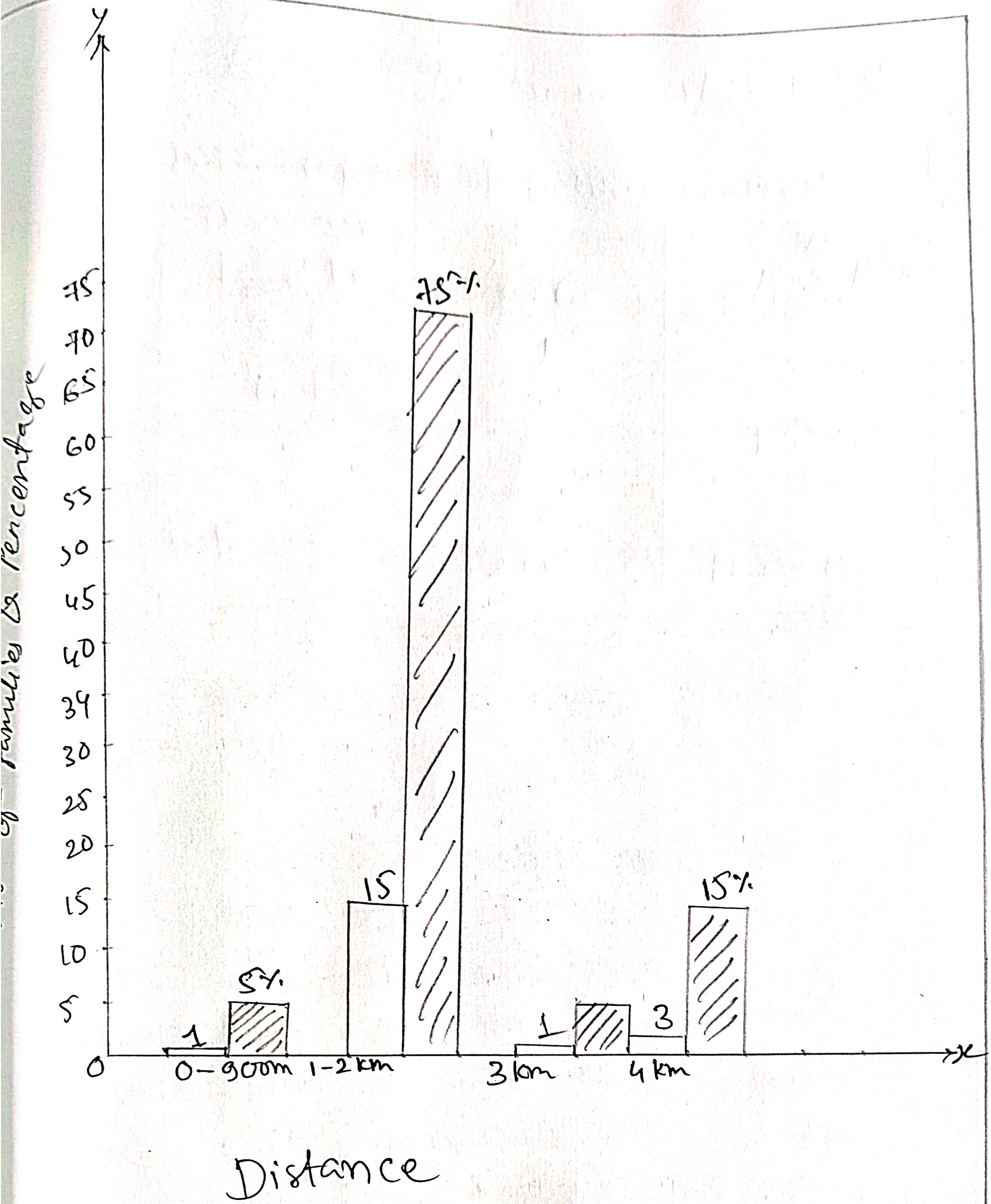

y
x
of families & Percentage
0
5
10
15
20
25
30
34
40
45
50
55
60
65
70
75
1
5%
15
75%
1
3
15%
0-900m
1-2 km
3 km
4 km
Distance

Educational Facilities :-

প্ৰাথমিক আৰু প্ৰাক প্ৰাথমিক বিদ্যালয় সমূহ অনুসূচীত জাতীৰ পৰিয়াল বিলাকৰ ওচৰতেই হয়, সেই কাৰণে ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নত প্ৰাথমিক স্কুল 0-1 km ৰ ভিতৰত 7 টা পৰিয়াল 35%. আৰু 2km ৰ পৰা 3 km ৰ ভিতৰত 13 টা পৰিয়াল প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয় ওচৰতেই হয়। প্ৰাথমিক প্ৰাক প্ৰাথমি আৰু উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয় সমূহ ওচৰতেই হয়।

অনুসূচীত জাতীৰ পৰিয়াল বিলাকৰ পৰা মহা বিদ্যালয় বহুত দূৰত হয়। 0 - 1km ৰ ভিতৰত এটাও পৰিয়াল নাই। 2km ৰ পৰা 3 km ৰ ভিতৰত 14 টা পৰিয়াল 70%. আৰু 4-5 km ৰ ভিতৰত 1 টা পৰিয়াল 5%. 6-7 km ৰ ভিতৰত 5 টা পৰিয়ালৰ 25%. সেই কাৰণে মহাবিদ্যালত সুচলসা সুবিধা পালে অনুসূচীত জাতীৰ লৰা ছোৱালী বিলাক বহুত কম্ কৰি উচ্চ শিক্ষা লব লাগে লগাৎ,

TABLE 1.7

Distance of families of the nearest Primary school

Sl NO	Distance (m/km)	No of families	Percentage
1	0 - 1	7	35.00
2	2 - 3	13	65.00
3	4 - 5	—	
4	6 & above	—	
Total		20	100.00

TABLE 1.8

Distance of families of the nearest M.E school

Sl NO	Distance (m/km)	No of families	Percentage
1	0 - 1	14	70.00
2.	2 - 3	6	30.00
3	4 - 5	—	
Total		20	100.00

TABLE 1.7

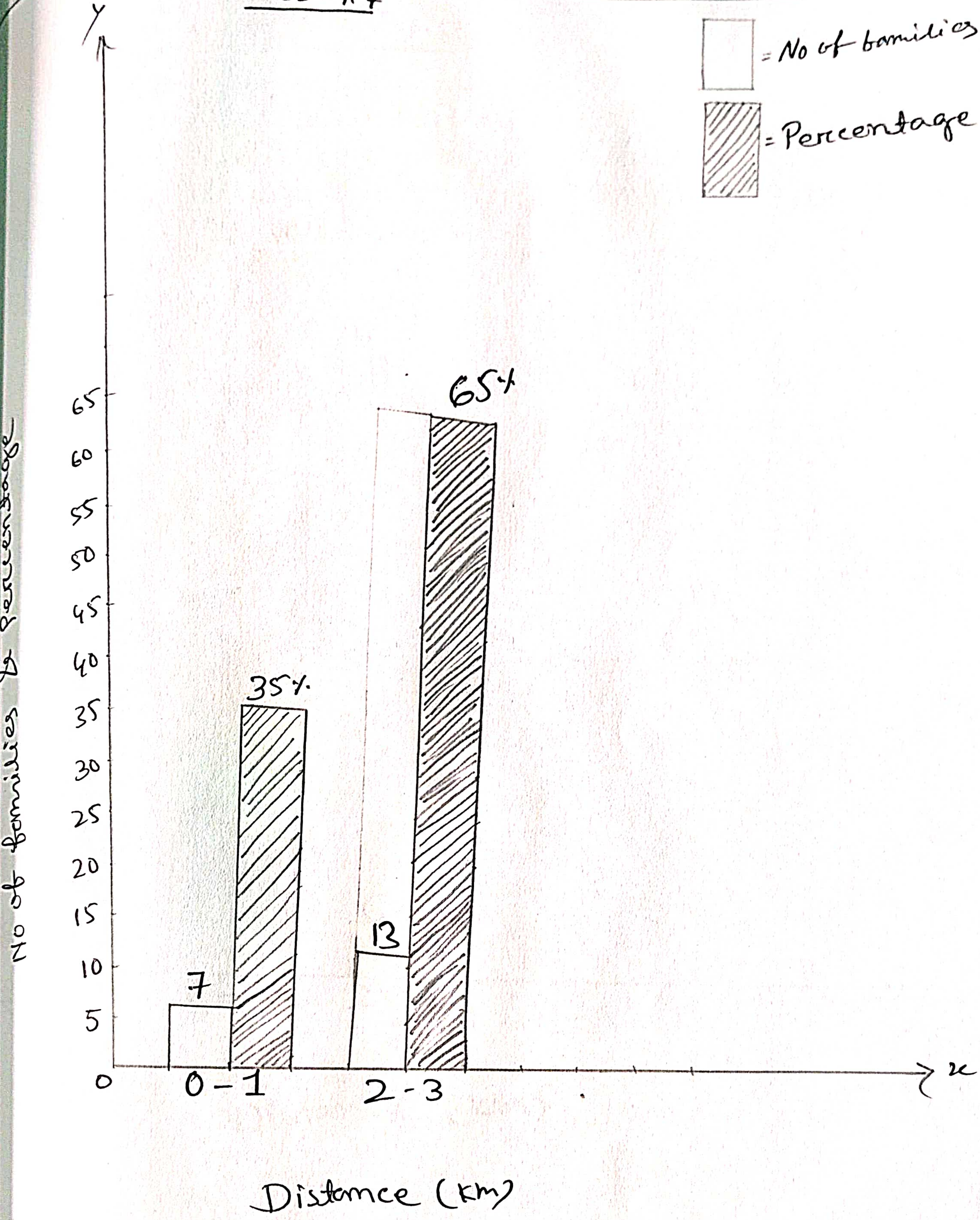

Y
= No of families
= Percentage
65%
35%
13
7
65
60
55
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
0-1
2-3
x
No of families & percentage
Distance (km)

TABLE 1.8

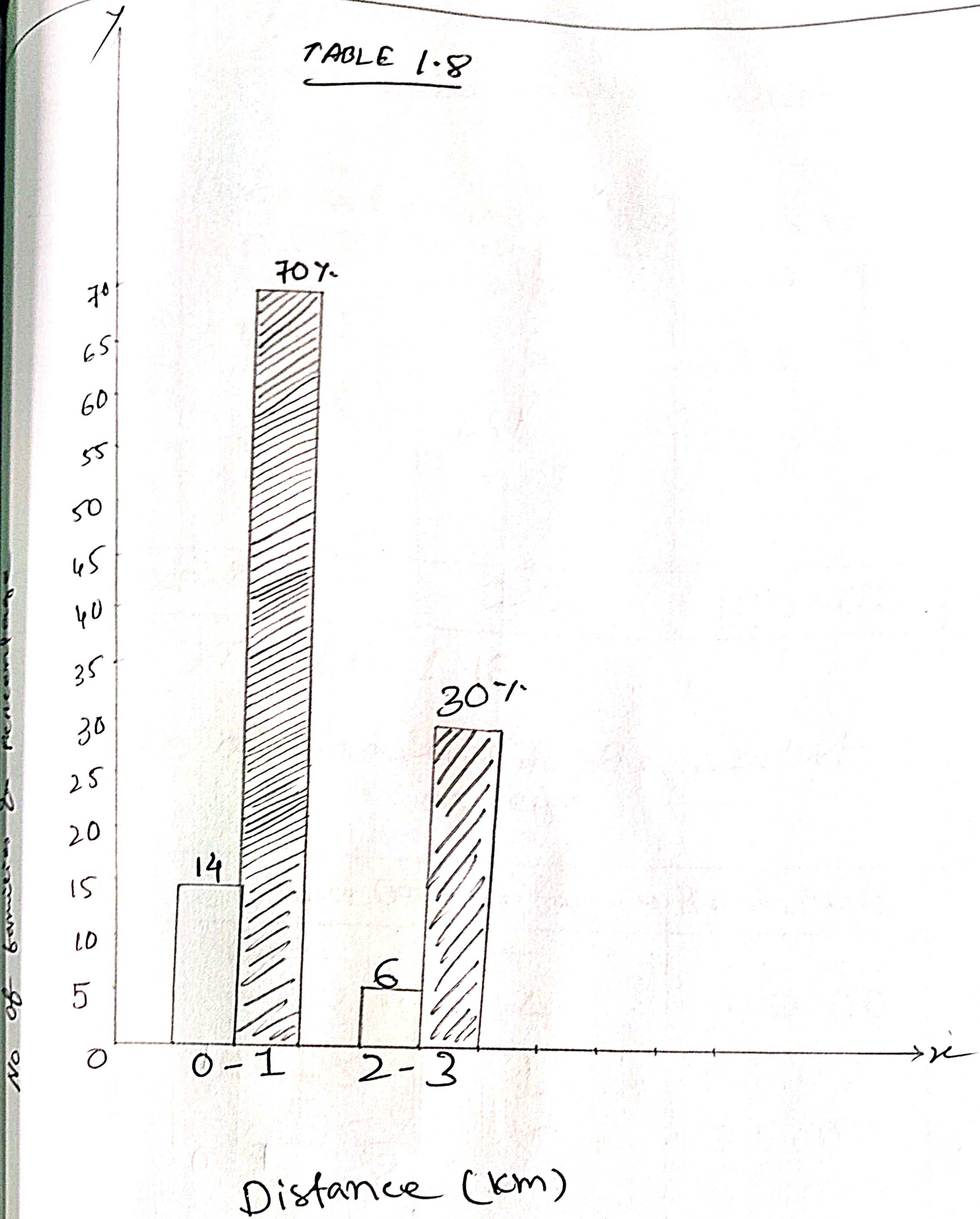

y
70
65
60
55
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
70%
30%
14
6
0 - 1
2 - 3
x
Distance (km)

TABLE 1.9

Distance of families to the nearest HS school

Sl NO	Distance (Km)	No of families	Percentage
1	0-1	14	70.00
2	2-3	6	30.00
Total		20	100.00

TABLE 1.10

Distance of families to the nearest college

Sl NO	Distance (Km)	No of families	Percentage
1	0-1	—	
2	2-3	14	70.00
3	4-5	1	5.00
4	6-7	5	25.00
Total		20	100.00

TABLE 1.9

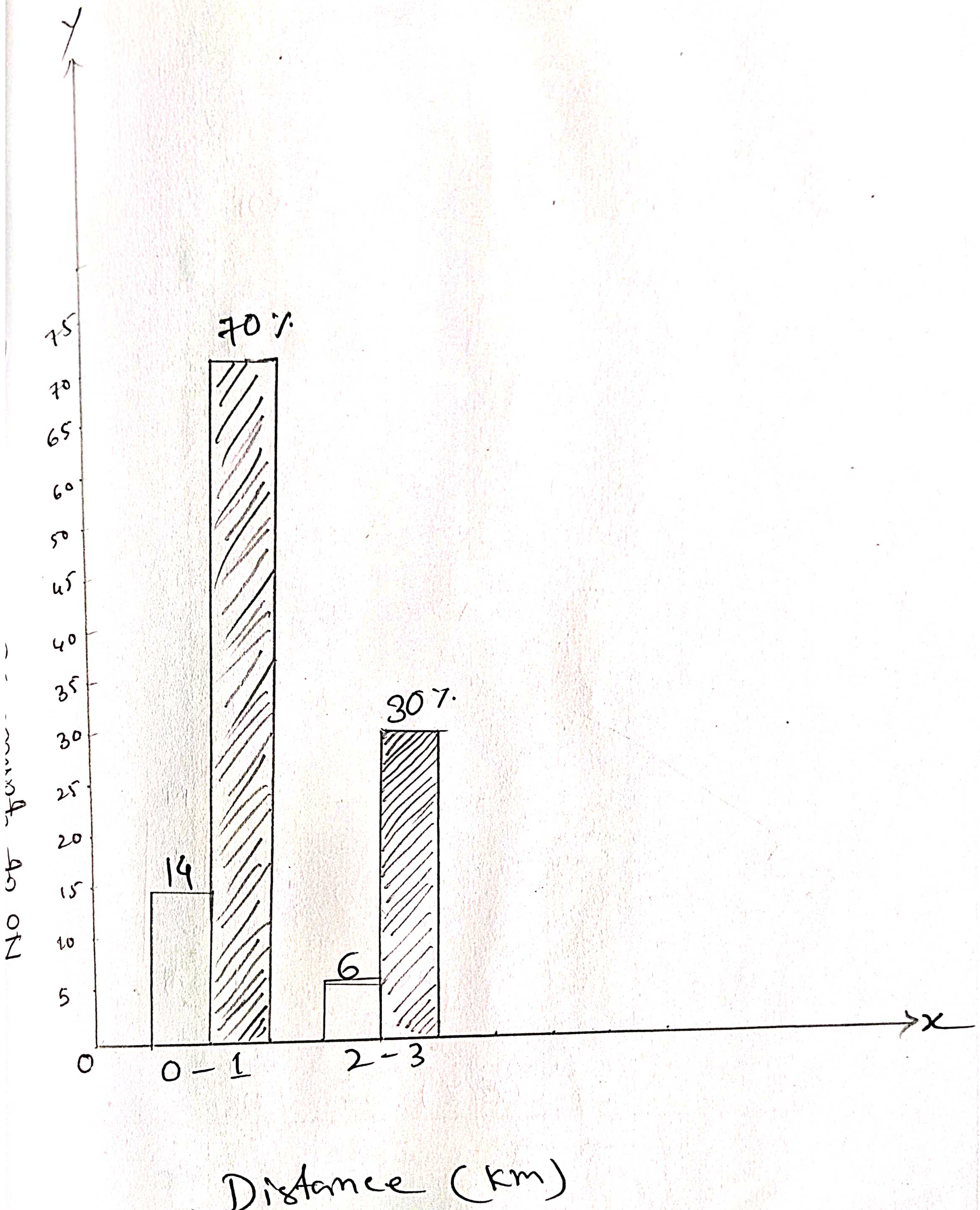

Y
X
75
70
65
60
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
70%
30%
14
6
0 - 1
2 - 3
Distance (km)

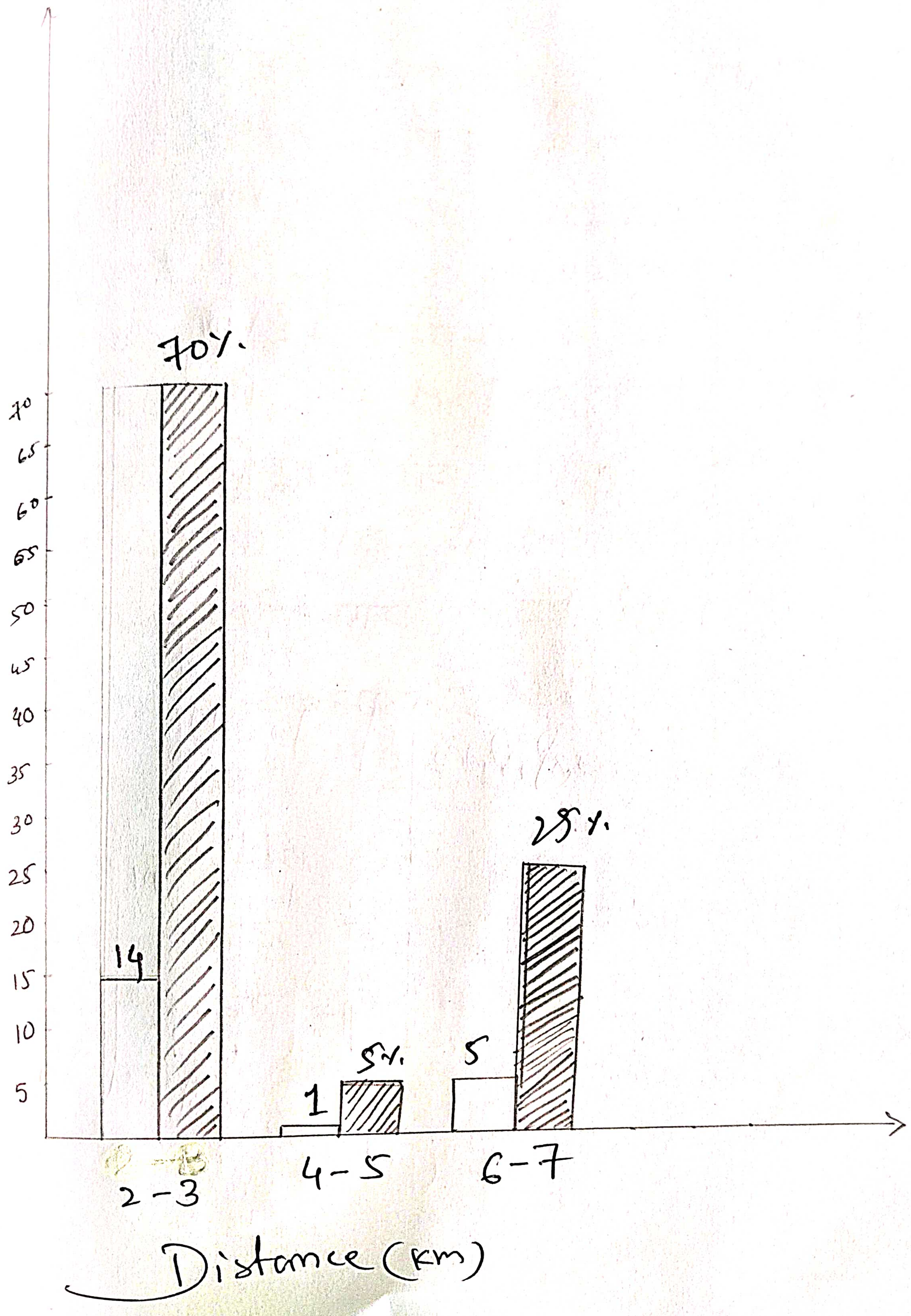
70%
5%
25%
14
1
5
70
65
60
55
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
2-3
4-5
6-7
Distance (km)

Nature of the House

বৰ্তমান অনুসূচীত জৰীপৰ 20 টা স্থান
বিদ্যালয়ৰ ক্ষেত্ৰ অধ্যয়ন কৰি কব
পাৰি যে বেছি ভাগৰে মানুহৰ ঘৰ
পকা হয়। 20 টা বিদ্যালয়ৰ পৰা
পকা ঘৰ 9 টা বিদ্যালয় হয় আৰু
আধা পকা ঘৰ 7 টা মই কৰা ক্ষেত্ৰ
অধ্যয়নত ঝুপুৰি ঘৰ এটাও পোৱা
নাই। কেঁচা ঘৰ 4 টা পাইছো।
এই ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ পৰা পোৱা
গৈছে যে বৰ্তমান কেঁচা ঘৰৰ
সংখ্যা কম। 20 টা বিদ্যালয়ৰ

পকা ঘৰ 9 টা 45%
আধা পকা ঘৰ 7 টা 35%
আৰু কেঁচা ঘৰ 4 টা 20%
ঝুপুৰি ঘৰ এটাও পোৱা নাই 0%

TABLE 1.11

Nature of Houses of the villages

Sl NO	Type of Houses	No of families	Percentage
1	Pucca	9	48.00
2	Semi pucca	7	35.00
3	Assam type	—	
4	Kutcha	4	20.00
Total		20	100.00

TABLE 1.12

Family size of the village

Sl NO	No. of family member	No of families	Percentage
1	0-1	00	00.00
2	2-4	13	65.00
3	5-7	7	35.00
4	8-10	00	00.00
5	11 & above	00	00.00
	Total	20	100.00

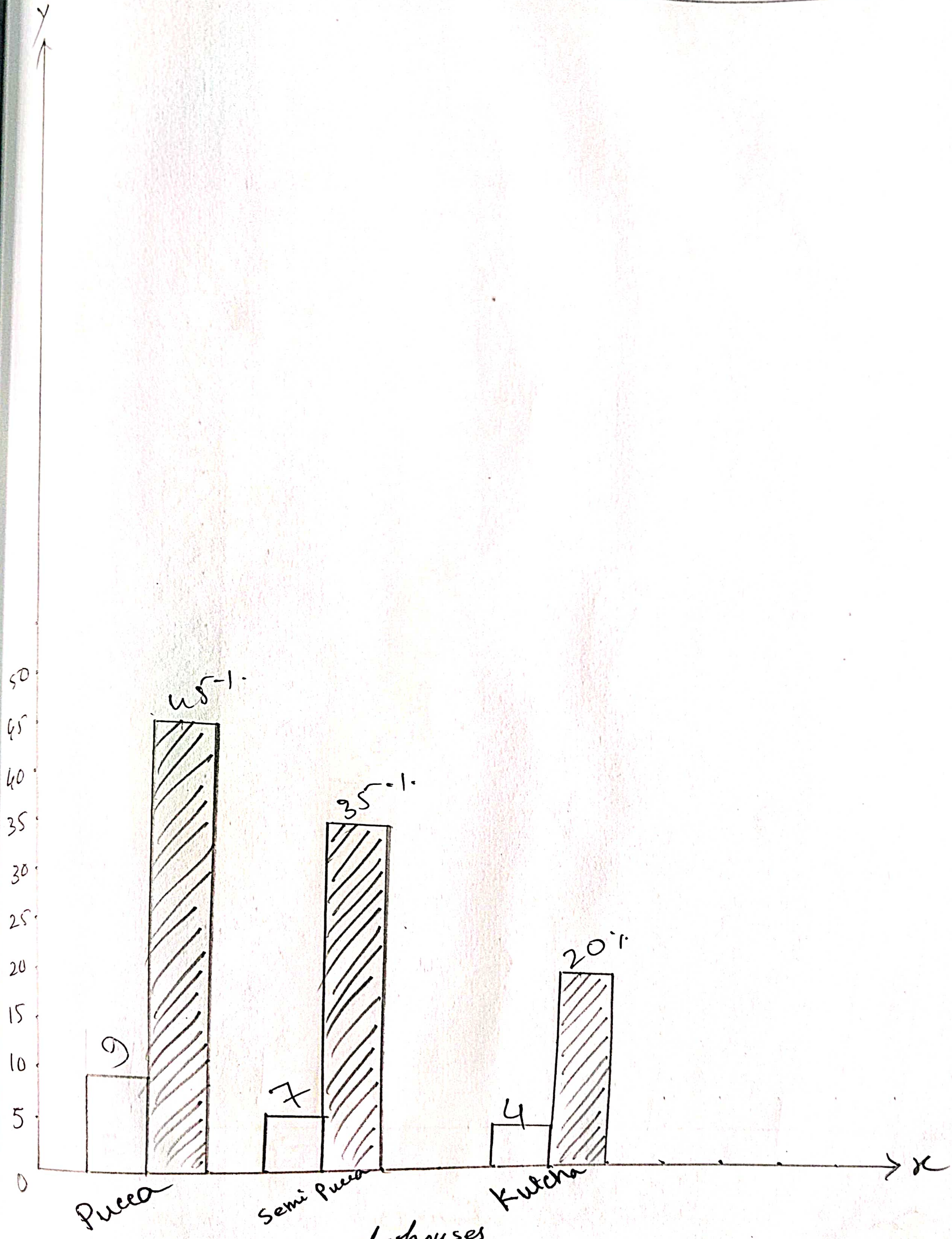

y
x
0
5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
9
45%
7
35%
4
20%
Pucca
Semi Pucca
Kutcha
Type of houses

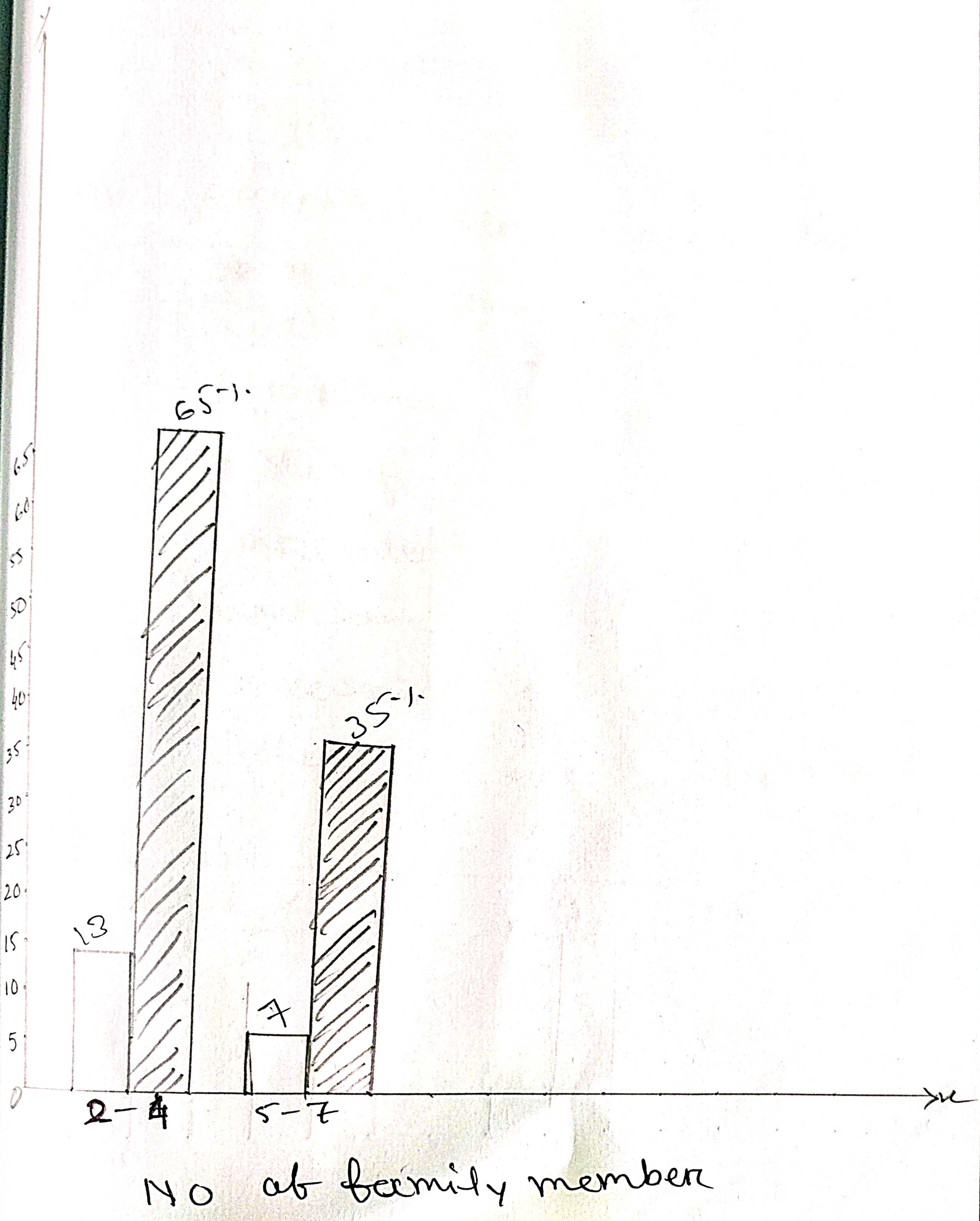

65%
35%
13
7
0
5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
y
x
2 - 4
5 - 7
No of family member

Occupational Structure

TABLE 2.1

Family occupation structures of the villages

Sl NO	Type of occupation	No. of families	Percentage
1.	Cultivator	5	25.00
2.	Agricultural		
3.	Fishing	5	25.00
4.	Carpenter		
5.	Govt. Service	3	15.00
6.	Private service	1.	5.00
7.	Others	6	30.00
Total		20	100.00

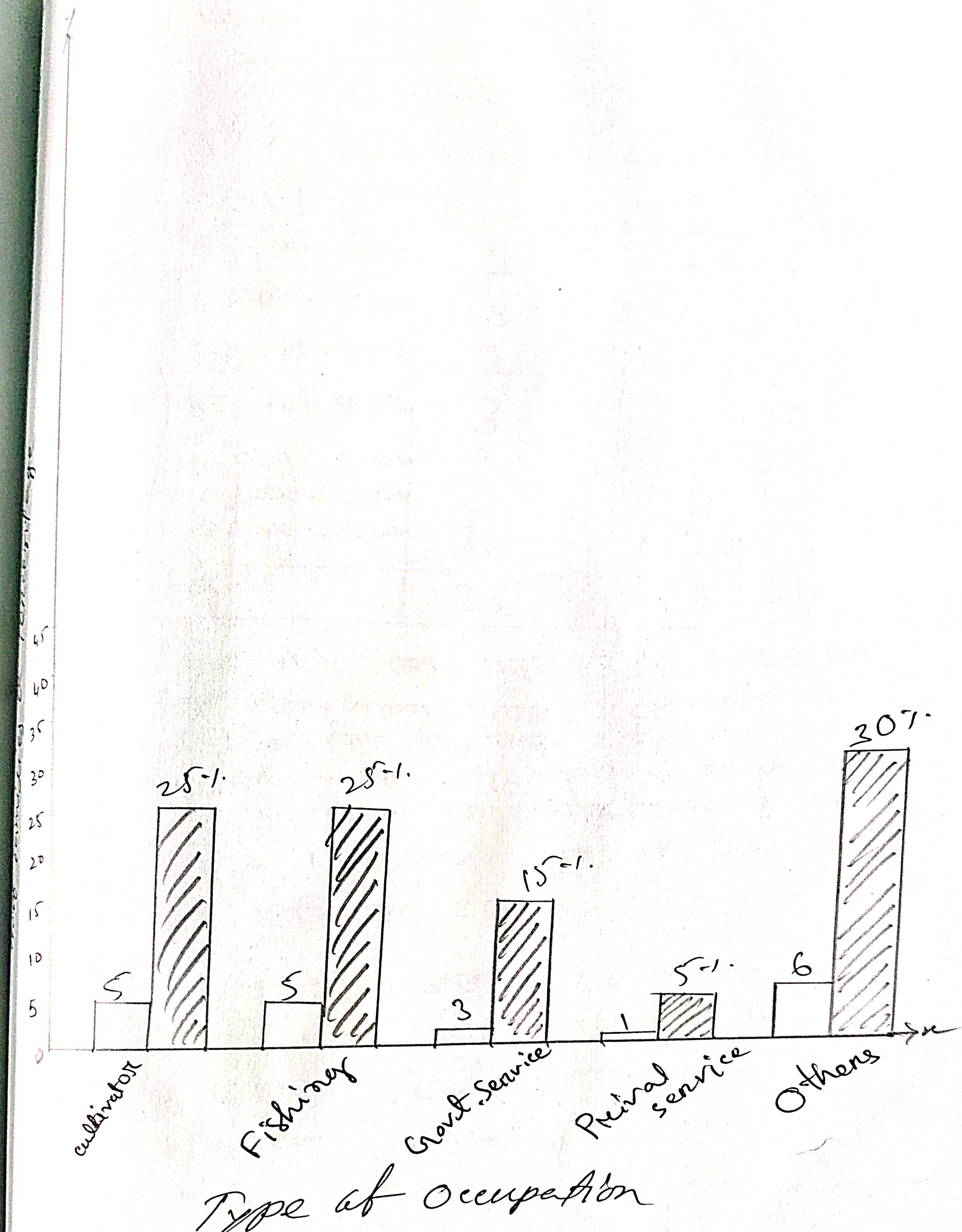
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
5
25%
5
25%
3
15%
1
5%
6
30%
cultivator
Fishing
Govt. Service
Private service
Others
Type of Occupation

Family Income :-

TABLE 2. 2

Monthly income of the families

Sl NO	Monthly income	No of families	Percentage
1.	50,000-60,000	2	10.00
2.	60,000-70,000	3	15.00
3.	70,000-80,000	2	10.00
4.	80,000-90,000	3	15.00
5.	90,000-1,0,0000	3	15.00
6.	1,0,0000-1,20,000	3	15.00
	1,20,000-200000	4	20.00
Total		20	100.00

50,000-60,000 টকা আয় কৰে 2 টা পৰিয়ালে
10%. 60,000-70,000 টকা আয় কৰে 3 টা পৰিয়ালে
15%. 70,000-80,000 টকা আয় কৰে 2 টা পৰিয়ালে
15%. 90,000-1,00,000 টকা আয় কৰে 3 টা পৰিয়ালে
15%. 1,00,000-1,20,000 টকা আয় কৰে 3 টা
পৰিয়ালে 15%. 1,20,000-2,00,000 টকা আয়
কৰে 4 টা পৰিয়ালে 20%।

ইয়াৰ ভিতৰত 50,000 ৰ পৰা 80,000 টকা আয় কৰা পৰিয়াল বিলাকৰ বহুত পিছ পৰা হয়। এই পৰিয়াল বিলাকে উপযুক্ত খাদ্য বস্তু, স্বাস্থ্য সম্বন্ধীয় সেৱাসমূহ ধৰিব নোৱাৰয়ে। মই আশা ৰাখোঁ এই পৰিয়াল বিলাকেও এদিন সমস্যা দূৰ কৰিব পাৰিব।

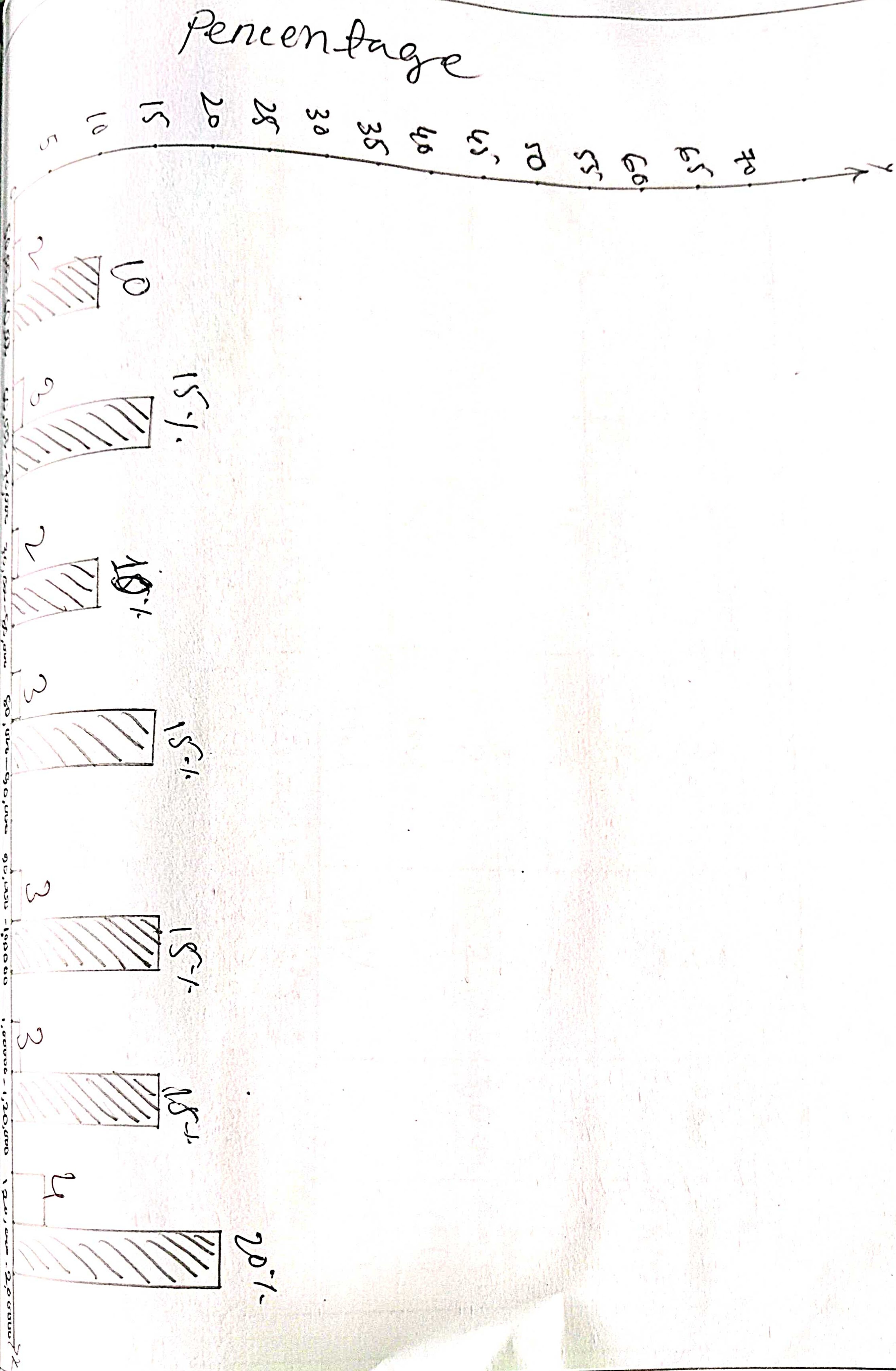

Percentage
5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
2
10
3
15%
2
10%
3
15%
3
15%
3
15%
4
20%

Sex wise Distribution of Education Level of scheduled caste communities in Galakganj Block (Age level = above 18 yrs selected

Education level	Total	Male	Female	Percentage	
				M	F
Illiterate	8	3	5	62.5	37.5
Completed primary	22	12	10	54.54	45.45
completed high school	10	7	3	70	30
Completed HS	5	5	4	55.55	44.45
Graduated	4	2	2	50.00	50.00
Technical degree	Nil	Nil	Nil		00
Master degree	Nil	Nil	Nil		00

The above table highlights the following facts :

(i) The maximum number of people completed lower primary is 8.

(ii) The maximum no of person completed Graduated is 4.

(iii) The no of Technical degree & master degree holder is nil.

(iv) The no of male literacy is higher then female literacy

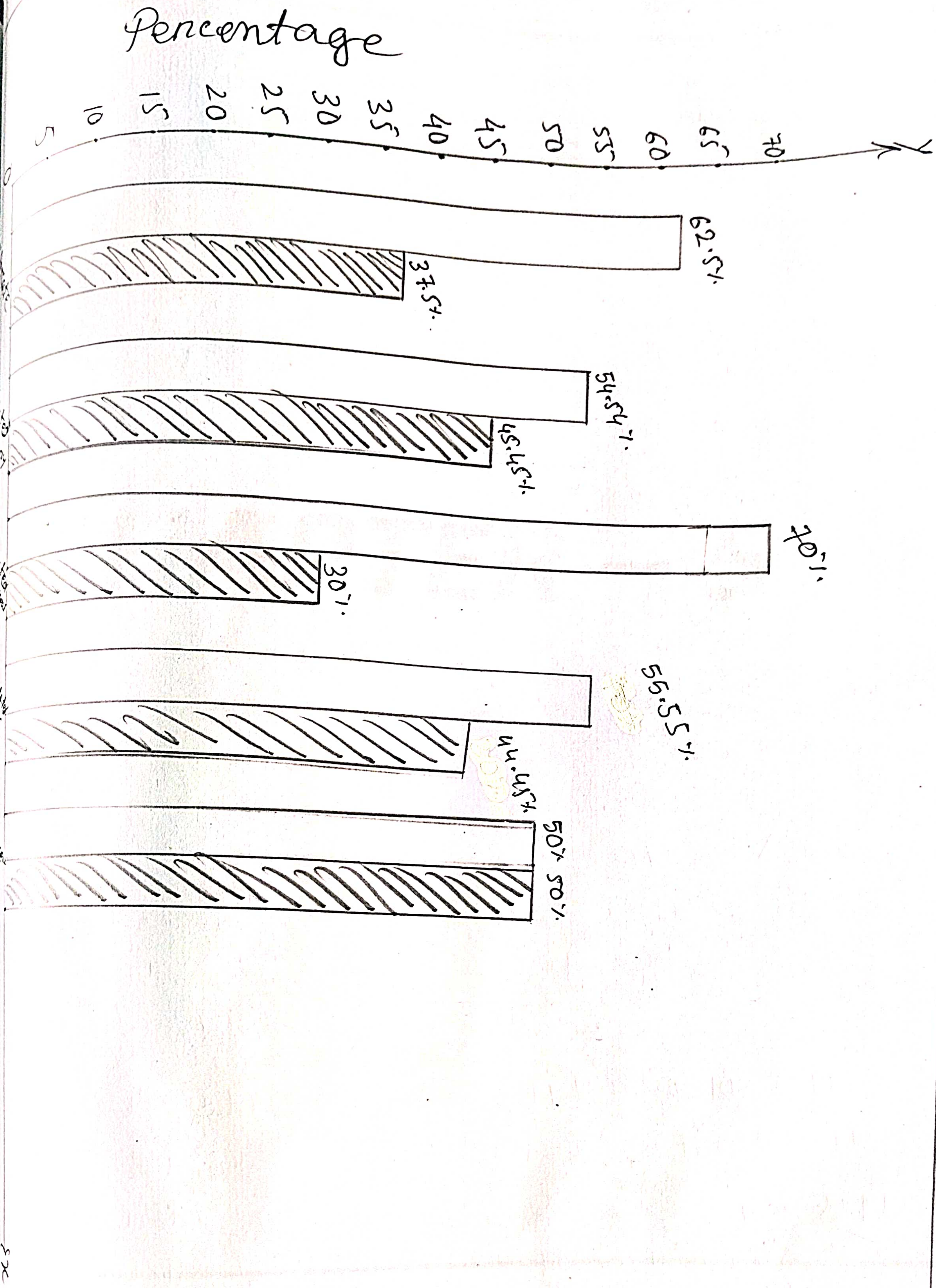
Percentage
5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
Y
X
62.5%
37.5%
54.54%
45.45%
70%
30%
55.55%
44.45%
50%
50%

CHAPTER – 5

Findings (বৰ্ণনা)

Major findings of the study (গৱেষণাৰ প্ৰধান মুখ্য তথ্য)

অধ্যয়ন সমাপ্ত কৰাৰ পিছত গৱেষিকাই দিয়া তথ্যবোৰ পাইছে -

গৱেষিকাই প্ৰস্তাৱিত গৱেষণাটোৰ গোলকগঞ্জৰ অন্তৰ্গত কেইখন গাওঁ লোকখেৰ ছৰা চতুৰ্থ খণ্ড, উত্তৰ লোকখেৰ প্ৰথম খণ্ড, উত্তৰ লোকখেৰৰ ছৰা চতুৰ্থ খণ্ড আৰু কালিকাৰি বোড় বাড়ি লোৱা হৈছে। এই গাওঁ কেইটামখন অধ্যয়ন কৰি পোৱা গ'ল যে, এই গাওঁখনত থকা অনুসূচীত জনজাতীৰ লোক সকলৰ শিক্ষাৰ অৱস্থা ভাল নহয়। নমুনাৰ বাবে লোৱা 20 টা পৰিয়ালৰ মুঠ 8 জন ব্যক্তি নিৰক্ষৰ হোৱাৰ ভিতৰত 3 জন পুৰুষ আৰু 5 জন মহিলা। 3 জন পুৰুষৰ শতাংশৰ হাৰ হ'ল 62.5 আৰু 5 জন মহিলাৰ শতাংশৰ হাৰ হ'ল 37.5 নিৰক্ষৰ।

প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ কথা দেখিবলৈ মুঠ 20 টা নমুনা পৰিয়ালৰ 22 জন ব্যক্তি প্ৰাথমিক শিক্ষা সম্পূৰ্ণ কৰিছে।

ইয়াৰ ভিতৰত মহিলাৰ সংখ্যা 10 গৰাকী 45.45% আৰু পুৰুষৰ সংখ্যা 12 গৰাকী 54.54%। গতিকে নিৰক্ষৰতাৰ দৰে প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত মহিলাৰ তুলনাত পুৰুষ আগুৱাই আছে।

মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত দেখিবলৈ পোৱা যায় 10 জন ব্যক্তিয়ে মাধ্যমিক শিক্ষা লাভ কৰিছে। ইয়াৰ ভিতৰত পুৰুষ 7 জন 70% আৰু 3 জন মহিলা 30%।

উচ্চতৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত দেখা যায় যে নমুনাৰ বাবে 20 টা পৰিয়ালৰ মুঠ 9 জন ব্যক্তি উচ্চতৰ মাধ্যমিক শিক্ষা সম্পূৰ্ণ কৰিছে ইয়াৰে পুৰুষ [illegible] জন [illegible] % আৰু মহিলা 4 জন 44.45%।

স্নাতক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত দেখিবলৈ পোৱা যায় যে মাত্ৰ 4 জনে ব্যক্তিয়ে স্নাতকোত্তৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে। ইয়াৰ ভিতৰত 2 জন 50% মহিলা আৰু 2 জন পুৰুষ 50%। মহিলা স্নাতকোত্তৰ শিক্ষা লাভতো মহিলা আৰু পুৰুষ সমান অধিকাৰ লাভ কৰিছে।

ইয়াৰ উপৰি প্ৰস্তাৱিত গৱেষণাৰ নিৰ্ধাৰণ কৰা অঞ্চলটোত কাৰিকৰী ডিগ্ৰীধাৰী এজনো ব্যক্তি পোৱা যোৱা নাই।

উপৰৰ শিক্ষাৰ স্তৰৰ বিশ্লেষণৰ আমি গম পাওঁ যে অনুসূচীত জনজাতীৰ সম্প্ৰদায়সমূহৰ শিক্ষাৰ অৱস্থা বিশেষ উন্নত ধৰণৰ নহয়। ইয়াৰোপৰি আন এটা কথা উল্লেখযোগ্য যে শিক্ষাৰ স্তৰ বয়সৰ লগে লগে পুৰুষৰ তুলনাত মহিলা শিক্ষাৰ্থীৰ হাৰ ক্ৰমান্বয়ে কমি গৈছে। তদুপৰি শিক্ষাৰ প্ৰতিটো স্তৰতে মহিলাই পুৰুষতকৈ পিছুৱাই থকা দেখা যায়।

ইয়াৰ পৰা গম পোৱা যায় যে শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত অনুসূচীত জনজাতিয়ে মহিলাৰ তুলনাত পুৰুষক আগস্থান দিয়ে। ইয়াৰ কাৰণ স্বৰূপ আমি কব পাৰো যে সীমিত আয়ৰ অভিভাৱক সকলে ঘৰৰ সকলো কেইটা লৰা ছোৱালী

...ব নোৱাৰে গতিকে নৱাগতনে কেন্দ্ৰৰ
মানুহৰ কথাশুনা কৰিব বুলি
লৰাছোৱালীক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত আগস্থান
হয়। এই ক্ষেত্ৰত শোনপোৱালীয়া ভাবে শিক্ষাৰ
বৰ্তমান যুগত লৰা ছোৱালীক সমান
দিয়ে।

শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষকৈ মহিলা
শিক্ষাৰ সচেতনতা অভিভাৱকৰ মাজত
আছে নে নাই তাক পৰীক্ষা কৰাৰ
বাবে পৰিয়ালৰ মহিলা সকলক প্ৰশ্ন
সমাধান কৰিবলৈ দিয়া হয়।
এতিয়াও মহিলা সকলে এতিয়াও পঢ়ি
আছে নেকি? এই ক্ষেত্ৰত বহুতো মহিলায়
সদা উনা এৰি দিয়া বুলি কৈছে।
মহিলা সকলে যদি পঢ়ি থাকে তেনেহলে
কোন শ্ৰেণীত পঢ়ি আছে। কি কাৰণত
পঢ়াশুনা এৰি দিছে? এই প্ৰশ্নটোত বহুতো
মহিলাই ঘৰৰ বিভিন্ন সমস্যাৰ বাবে
পঢ়াশুনা এৰি দিছে। বহুতো মহিলাই

অভাৱত পঢ়াশুনা এৰি দিছে।
সকলোৰ পিতৃ মাতৃ তেওঁৰ পঢ়াশুনাৰ আগ্ৰহী হয় নে নাই? এক্ষেত্ৰত বেছি পিতৃ মাতৃ আগ্ৰহী হোৱা দেখা যায়।

অনুসূচীত জাতিৰ বস্তুতো অঞ্চলটোত স্কুল এৰা পৰিলক্ষিত হোৱাৰ মূল কাৰণ দুটা দেখা গৈছে — (i) অভিভাৱকৰ অৰ্থনৈতিক দুৰৱস্থা।
(ii) পঢ়াৰ প্ৰতি আগ্ৰহহীনতা।

প্ৰত্যাৱৰ্তিত অধ্যয়নৰ এলেকাটোত উচ্চ-শিক্ষাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰতি সচেতনতাৰ প্ৰত্যেৰ পৰিলক্ষিত হৈছে আৰু অঞ্চলটোত উচ্চ শিক্ষাৰ ব্যক্তিৰ সংখ্যা একেবাৰেই কম দেখা গৈছে। ইয়াৰোপৰি অনুসূচীত ব্যক্তি সকলৰ চৰকাৰী শিক্ষাৰ আঁচনি তথা মহিলা শিক্ষাৰ বাবে চৰকাৰে কৰা ব্যৱস্থা সমূহৰ প্ৰতিও অজ্ঞতা দেখা যায়।

এই অধ্যয়নটো কৰি থকা সময়ত নিৰ্বাচিত অঞ্চলৰ অনুসূচীত জাতি সকলৰ সামাজিক দিশটো পৰ্যবেক্ষণ কৰি হয় । এইটো জনগোষ্ঠীৰ আৰ্থ-সামাজিক দিশৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে জনগোষ্ঠীটোৰে সমস্যাৰ লগতে জীৱনৰ বিভিন্ন দিশৰ সমস্যাৰ বিষয়ে উমান পাব পাৰি আৰু সমস্যাৰ সমাধানৰ বাবে পদক্ষেপ আগবঢ়াব পাৰি । সেইবাবে বিভিন্ন পৰিস্থিতিত কৰা পৰ্যবেক্ষণৰ সময়ত এই অনুসূচীত জাতীৰ লোকসকলৰ বিভিন্ন দিশ সমূহ তলত আলোচনা কৰা হ'ল :—

(i) আয়ৰ অৱস্থা : গৱেষণাৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰা গাঁও দুখনৰ লোক সকলৰ আৰ্থিক অৱস্থা মুঠেই উৎসাহ-জনক নহয় । বেছি ভাগ লোকেই সাধাৰণ জীৱন-যাপনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় আয় উপাৰ্জন কৰিব নোৱাৰে ।

ঘৰৰ অৱস্থা : অনুসূচীত জাতীৰ লোকৰ ঘৰৰ অৱস্থা বৰ্তমান বেয়া নহয়। সেই ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নত পকা ঘৰৰ সংখ্যা অধিক পাইছো। কিছুমান পৰিয়ালৰ আধাপকী ঘৰ আৰু খুব কম সংখ্যক কেঁচা ঘৰ দেখা যায়।

(iii) সামাজিক আৰু দৈহিক পৰিৱেশ :- বেছিভাগ অনুসূচীত জাতীৰ মানুহৰ ঘৰৰ স্বাস্থ্য সম্মত পৰিৱেশৰ অভাৱ যেন দেখা যায়। অনুসূচীত জাতীৰ আয় কম হোৱা বাবে উন্নত চিকিৎসা ব্যৱস্থা লব নোৱাৰে।

(iv) জীৱিকাৰ উপায় :- প্ৰশ্নতাৰিত অঞ্চলৰ বেছিভাগ অনুসূচীত জাতী লোকেহে খেতি বাতি, কাঠৰ কাম কৰা আৰু মাছ ধৰাৰ লগত জড়িত। ইয়াৰ লগতে তিনি-চাৰি জন চৰকাৰী চাকৰি

...ৰৰ লোকো দেখা যায়।

(v) ইন্ধনৰ উৎস : বৰ্তমান সময়ত অনুসূচী- জনজাতীৰ সকলো পৰিয়ালে ইন্ধনৰ উৎস হিচাপে বিদ্যুৎ ব্যৱহাৰ কৰে। কেতিয়াবা যদি বিদ্যুৎ নাথাকে তেনেহ'লে কেৰাচিন তেলৰ দাম বেছি হোৱাৰ কাৰণে আন্ধাৰত থাকিব লাগে।

(vi) স্বাস্থ্য গত দিশ : অনুসূচীত জনজাতীৰ মানুহৰ ঘৰত খোৱা পানীৰ বাবে বেছি ভাগে দমকলৰ ব্যৱস্থা আছে যদিও পানীৰ গুণাগুণ বেছি ভাল নহয় যাৰ ফলত পেট আৰু চুলৰ বেমাৰত ভূগিব লগা হয়।

Suggestion (পৰামৰ্শ)

গোলকগঞ্জ অঞ্চলৰ অন্তৰ্গত বেংহুৰখনৰ শৈক্ষিক আৰু সামাজিক অৱস্থা বিশেষ ভাল নহয়। বৰ্তমান অৱস্থাৰ অধ্যয়ন কৰি আমি এই কথা ক'ব পাৰো যে এই অঞ্চলৰ বসবাস কৰা অনুসূচীত জাতীৰ লোক সকলৰ জীৱন সমস্যা প্ৰৱন। জীৱনৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত সমস্যাত ভোগা এই অনুসূচীত লোক সকলে শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো জটিলতাৰ সন্মুখীন হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত অধ্যয়নৰ পৰা দেখা যায় এই অঞ্চলখনৰ শিক্ষিতৰ হাৰ সৰ্বভাৰতীয় মানৰ তুলনাত যথেষ্ট কম। এই ক্ষেত্ৰত মহিলা শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত অঞ্চলটো বেছিকৈ পিছ পৰি আছে, শিক্ষাৰ সকলো স্তৰতে মহিলাৰ তুলনাত পুৰুষৰ সংখ্যা অধিক। এই ক্ষেত্ৰত অনুসূচীত জাতীৰ অভিভাৱক সকলৰো

...ৰ তুলনাত পুৰুষ সন্তানক শিক্ষাৰ
...ত সুবিধা দিয়া প্ৰৱণতা অধিক।
...ৰ ই এক দেশৰ চিন্তাৰ বিষয়।
...মান এক বিংশ শতিকাত যʼত জীৱন
...ৰণৰ সকলো ক্ষেত্ৰতে পুৰুষ আৰু
...হিলাক সমান বুলি ধৰা হয়, তেনে
...ক্ষেত্ৰত অনুসূচীত জাতী লোক সকলেও
...ৰ লগে আগবাঢ়ি যাব পাৰে।
...ই ক্ষেত্ৰত কিছুমান পৰামৰ্শ
আগবঢ়োৱা হৈছে। এই পৰামৰ্শ
সমূহ হʼল :—

(1) পোন প্ৰথমে কৰ লাগিব যে আদিবাসী-
-ক সকলৰ শিক্ষাহীনতাই লৰা-ছোৱালীৰ
শিক্ষাৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলায়, গতিকে
অনুসূচীত জাতীৰ প্ৰাপ্ত বয়স্ক সকলক
শিক্ষা দিয়াৰ বিশেষ আঁচনি
গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

(ii) অনুসূচীত জাতীৰ অভিভাৱকসকলৰ লৰা আৰু ছোৱালীৰ প্ৰতি থকা ভিন্ন মানসিকতা পৰিহাৰ কৰিব লাগে।

(iii) অনুসূচীত জাতীৰ লোকসকলৰ মাজত ছোৱালীৰ 18 বছৰ নহওঁতেই বিয়া হোৱা দিয়াৰ প্ৰৱণতা লক্ষ্য কৰা যায়। এই প্ৰেক্ষিতে সোনকালে বিয়া দিয়াৰ বাবে তেওঁলোকৰ শিক্ষা বিঘ্নিত হৈ ৰয়। গতিকে ছোৱালীৰ বিয়াৰ নিম্নতম বয়স 21 ৰ পৰিবৰ্তে 25 বছৰ কৰিব লাগে।

(iv) অনুসূচীত জাতীৰ মহিলাসকলৰ পঢ়াশুনাত পিছপৰি থকাৰ মূল কাৰণ হ'ল আৰ্থিক দুৰৱস্থা। গতিকে চৰকাৰে অনুসূচীত মহিলাসকলৰ শিক্ষা সম্পূৰ্ণ বিনামূলীয়া কৰিব লাগে।

v) অনুসূচীত জাতী সম্প্ৰদায়ৰ সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক জীৱন বিকাশৰ বাবে শিক্ষাৰ ব্যাপক প্ৰসাৰ আৱশ্যক। মানুহ শিক্ষিত হলে তেওঁলোকৰ সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক জীৱন উন্নতি হব।

(vi) অনুসূচীত জাতী সম্প্ৰদায়ৰ শিক্ষাগত উন্নয়নৰ বাবে পৰিবহন আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ উন্নয়ন কৰিব লাগিব, যাতে সকলো ব্যক্তিৰ যাতায়াতৰ অসুবিধা নহয়।

(vii) আধুনিক বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তি প্ৰবৰ্তনৰ মাজেৰে কু-সংস্কাৰ অন্ধ বিশ্বাস আৰু সামাজিক নিষেধাজ্ঞা বিলাক নিৰ্মূল কৰিব লাগিব।

(viii) অনুসূচীত জাতি অৰ্থনৈতিক অৱস্থা উন্নীত কৰাৰ বাবে, তেওঁলোকে যি স্বতন্ত্ৰ কাম বা হস্তশিল্পৰ কাম জানে সেইবোৰ আন সকলোৰ মাজতে প্ৰশিক্ষিত

কৰিব যাতে সকলো ভাল আয় উপাৰ্জন কৰিব পাৰে। যিহেতু দৰিদ্ৰতা নিৰক্ষৰতা এওলোকৰ প্ৰধান কাৰণ, সেই কাৰণে চৰকাৰৰ অৱশ্যেই অনুসূচীত জাতিৰ সমস্ত গোষ্ঠীকে সমন্বিত কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰাব লাগে।

(ix) অনুসূচীত জাতিৰ মহিলা বিলাকৰ কাৰণে উচ্চ মাধ্যমিক স্কুল, কলেজ আৰু হোষ্টেলৰ সুবিধা প্ৰদান কৰিব লাগে।

(x) ছোৱালী সকলক পিতৃ-মাতৃ আৰু অভিভাৱক সকলোক যথাযথ ভাবে অনুপ্ৰাণিত কৰিব লাগে।

(xi) বৈজ্ঞানিক পদ্ধতিত গবাদি পশু, ছাগলী, হাঁহ আৰু পখি পালনৰ যোগেদি তেওঁৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন কৰিবৰ বাবে আৰু পশু পালন ও পশু চিকিৎসা অধিদপ্তৰ কৰ্তৃক অনুসূচীত জাতি মহিলা সকলক উদ্বুদ্ধ কৰা উচিত।

(xii) অনুসূচীত জাতীৰ মহিলাসকলৰ উন্নয়ন সাধনৰ বাবে খাদ্য, জ্বালানি ও জল সংগ্ৰহ-বন্দোবস্ত কাৰ্য, শিশু যত্ন ইত্যাদিৰ দৰে কঠিন কাম বিলাক যিকোনো উপায়ে হ্ৰাস কৰা নিশ্চিত কৰিব লাগে।

(xiii) গ্ৰামীন আৰু চহৰৰ অনুসূচীত জাতীৰ মহিলা সকলৰ বাবে বৃত্তিমূলক প্ৰশিক্ষণ প্ৰদানৰ বাবে বহুমুখী বৃত্তিমূলক প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰা উচিত।

(xiv) চৰকাৰী পৰিষেৱা বা অন্যান্য প্ৰতিষ্ঠান সংস্থাসমূহত অনুসূচীত জাতীৰ মহিলাসকলৰ হওঁয়া সংশ্লিষ্ট সকলোৰে বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ

5.03 Conclusion (সামৰণি)

প্ৰস্তাৱিত অধ্যয়নৰ সামৰণিত এই কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি যে গোলকগঞ্জ ব্লকৰ অন্তৰ্গত পাঁচকেঁইখনৰ অনুসূচীত জাতিৰ লোকে শিক্ষাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি সমাজ জীৱনৰ সকলো দিশতে পিছুৱাই আছে। বৰ্তমান আধুনিক সমাজ জীৱনৰ উন্নত বৈশিষ্ট্য সমূহ এই অঞ্চলৰ অনুসূচীত সকলৰ মাজত দেখিবলৈ পোৱা যায়।

এইন বিভিন্ন সমস্যাৰ লগতে ৰাজবংশী জনগোষ্ঠীৰ লোক সকলৰ মাজত লিংগ ভিত্তিক বৈষম্যতা থকা পৰিলক্ষিত হৈছে। শিক্ষাৰ দিশত এই লিংগবৈষম্য অতি স্পষ্ট ৰূপত ধৰা পৰিছে। যদিও ভাৰতৰ সকলো জাতি জনজাতিৰ মাজত কম বেছি পৰিমাণে লিংগবৈষম্যৰ প্ৰভাৱ আছে কিন্তু অধ্যয়ন কৰা দেখা যায় যে অনুসূচীত লোক সকলৰ মাজত ইয়াৰ মাত্ৰা সৰ্বাধিক। এই লিংগ ভিত্তিক বৈষম্যতাৰ কাৰণস্বৰূপে অভিভাৱকৰ নিৰক্ষৰতা আৰু

আর্থিক দুৰৱস্থাই প্ৰধান।

এই সমীক্ষাত অনুসূচীত জাতীৰ নাৰী শিক্ষাৰ সমস্যা বিলাক বিস্তাৰিত ভাবে সমালোচনা মূলক ভাবে অধ্যয়ন কৰা হৈছে। ইয়াত গোলকগঞ্জ জিলাৰ অনুসূচীত জাতীৰ নাৰী শিক্ষাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ চেষ্টা কৰা হৈছে। বৰ্তমান এই ঠাই খন বিভিন্ন সম্প্ৰদায় ও ধৰ্মৰ দ্বাৰা ঘন বসতি পূৰ্ণ এলাকা লৈ গঠিত। অনুসূচীত জাতীৰ প্ৰধান পেশা হৈছে কৃষি আৰু মাছ ধৰা, কাঠ মিস্ত্ৰি; তেওঁ লোকৰ খুব কম সংখ্যক বাণিজ্য নিযুক্তি আছে।

এই গৱেষণাটোত এইটো বৰ্ণনা কৰাৰ চেষ্টা কৰা হৈছে যে অনুসূচীত জাতীৰ নাৰী সকলে তেওঁলোক শিক্ষা গ্ৰহনত বহুতো সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছে।

তেওঁলোকে শিক্ষা, অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক ক্ষেত্ৰত বঞ্চিত অংশ, মা-বাবা আৰু অভিভাৱক সকলে তেওঁৰ গুৰুত্ব কম দিয়ে। গোলকগঞ্জৰ অনুসূচীত হল সংগঠিত সমাজ, অদ্ভুত ঐতিহ্য আৰু ঐক্য অখণ্ডতাৰ প্ৰতিক সামাজিক অখণ্ডতাৰ বাস্তৱায়ন অনুসূচীত জাতীৰ নাৰী সকলৰ অবদান বিশেষ গুৰুত্ব পূৰ্ণ। ইয়াৰ উপৰিও, তেওঁলোকৰ সমকক্ষ সকলৰ প্ৰধান অংশীদাৰ হিচাপে তেওঁলোকৰ পুৰণি সমাজক আধুনিক সমাজত ৰূপান্তৰ কৰাৰ বাবে তেওঁলোকৰ এটা ভূমিকা আছে।

অন্যান্য জাতি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ তুলনাত অনুসূচীত জাতী সম্প্ৰদায়ৰ উন্নতি বহুত কম। যদিও তেওঁলোকৰ মহিলা বিলাক অনুসূচীত জাতীৰ অগ্ৰগতিৰ জ্বলন্ত সমস্যা বিলাক দূৰ কৰিবৰ বাবে

পুৰুষৰ লগত একে লাগে হাতত হাত মিলাই সক্ৰিয় অংশ গ্ৰহন কৰিব লোৱাৰে।

শিল্প আৰু সাংস্কৃতিক বিকাশত ও, নাৰী সকলে তেওঁৰ দৈনিন্দিন জীৱনৰ প্ৰতিটো পৰ্যায়ত পুৰুষৰ তুলনাত বহুত বেছি অবদান আছে। নাৰী সকলে পুৰুষক সদায় অদম্য সাহস আৰু প্ৰতিশ্ৰুতি দি সাহায্যৰ হাত বঢ়াই দিয়ে।

উপৰোক্ত আলোচনাৰ পৰা এইটো কথা স্পষ্ট যে সমাজৰ অৰ্থনৈতিক, সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক উন্নয়নৰ বাবে অনুসূচীত মহিলাৰ অবদান আছে। কিন্তু দুঃখৰ কথা হ'ল

তেওঁলোকে এতিয়াও শিক্ষাৰ দিশত পিছুৱাই আছে। তেওঁলোকে অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক দিশৰ পৰা বহুত ক্ষতিগ্ৰস্ত হৈ আছে। নাৰী শিক্ষাত তেওঁলোকৰ বহুত প্ৰতিবন্ধকতা আছে। অৰ্থনৈতিক ভাবে তেওঁলোক খুবেই দুৰ্বল আৰু দৰিদ্ৰ যাৰ বাবে পিতা মাতা তেওঁৰ কন্যা সন্তানক প্ৰয়োজনীয় বস্তু সৰবৰাহ কৰিব নোৱাৰে তেওঁলোকে নাৰী শিক্ষাৰ প্ৰতি কম গুৰুত্ব দিয়ে। ছোৱালী সকলক সাধাৰণতে গৃহকৰ্মত ব্যস্ত ৰখা হয়। এনেকি তেওঁৰ পাৰিবাৰিক বোঝাৰ লগত দুৰ্বল অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক অৱস্থাৰ কাৰণে ছোৱালী সকলৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা কঠিন হৈ পাৰে।

এই সংযোগত, কিছু শিক্ষিত অনুসূচীত জনজাতীয়ে চৰকাৰৰ পৰিষেৱা পোৱাত সক্ষম হয়, অন্যান্য সাধাৰণ বৰ্ণৰ মানুহৰ তুলনাত।

এই প্ৰয়াসৰ মাধ্যমেৰে গোলক গঞ্জৰ অঞ্চলৰ অনুসূচীত জনজাতীৰ নাৰী শিক্ষাৰ বিকাশ ঘটিব বুলি মই আশা কৰো। এই হৃদি কোন বিলাক ওচৰত ৰাখি কিছু যুক্তি সংগত পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰা হৈছে আৰু চৰকাৰক বিশেষ কৰি নাৰী শিক্ষাৰ বাবে কিছু নীতি নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ বাবে অনুৰোধ কৰা হ'ল।

বিভিন্ন পৰিয়ালৰ মা দেউতা

বিভিন্ন পৰিয়ালৰ বিভিন্ন মহিলা সদস্য অবকাশগোটত সুবিধা, অৰ্থ সামাজিক

অৱস্থা, সাংস্কৃতিক অৱস্থা ইত্যাদিৰ ক্ষেত্ৰত ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নত দেখা গৈছে অনুসূচীত জাতিৰ মহিলা বিলাক যুগ যুগ ধৰি সামাজিক ন্যায় বিচাৰৰ পৰা বঞ্চিত হৈছে। তেওঁলোকৰ নিজ নিজ সমাজত মহান দায়িত্ব পালন কৰাৰ উপৰিও সমাজৰ ভালৰ কাৰণে অবদান ৰাখে।

সেয়েহে প্ৰস্তাবিত অধ্যয়নটিৰ মাজেৰে অনুসূচীত সমাজৰ অৰ্থনৈতিক, সামাজিক শৈক্ষিক আদি বিভিন্ন সমস্যা সমূহৰ বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন গৱেষণাই কৰাৰ চেষ্টা কৰিছে। ইয়াৰ লগতে সমস্যা সমূহ সমাধানৰ বাবে পৰিস্থিতি সাপেক্ষে পৰামৰ্শ ও আগবঢ়াইছে। বৰ্তমানে এনে এটা সময় আৰু অৱস্থাত আমি উপনীত হৈছো যে এই অৱস্থাত যদি অনুসূচীত জাতিৰ সমাজৰ বিভিন্ন সমস্যা সমূহ উপযুক্ত ভাৱে সমাধান কৰিব পৰা নাযায়

তেওঁ এই জাতিটোৰ দিনক দিনে ধ্বংসৰ
গৰাহলৈ ধাৱমান হ'ব। গতিকে
অসমৰ লগতে সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষৰ
বিকাশৰ বাবে অনুসূচীত জনজাতিৰ
লগতে এনে পিছ পৰা জাতি-জনজাতি
সমূহৰ বিকাশ অপৰিহাৰ্য্য।

31/05/23

Bibliography

Anand Dr. Meena : Dalit Women ; Fear and Discrimination, Isha Books, New Delhi, 2005

2. Best, John W. : Research in Education, Prentice Hall of India Pvt. Ltd New Delhi, 1978

3. Bhakat, Dr. D. N. : Asomar Koch-Rajbongshi Janajati, Center for Ethnic study and Research, Chilarai college, Golakganj 2008.

4. Census of India. 2001 : Series 1 : India & Series 19 : Assam

5. Choube, S P. : Problems of Indian Education Vinod Pustak Mandir, Agra

6. Das, Bhakta : A Glimpse of the scheduled Caste and their Socio-Economic Devlopment in Assam, Omsons publications, New Delhi 1986.

1. Jhalo Women making Net at Golakganj

2. A Namasudra Women Preparing Bidi to earn livehood Golakganj

A Socio-Economic Survey of Scheduled Caste Communities of Galatganj

1. Name of Village/Town ---- ---------- ---------P.O. ---- -------P.S.--
2. Head of the Household: (a) Name -- (b) Age ---- (c) M/F
3. (a)Religion:---------- -------(b) Caste: ----- -------------(c) Sub Caste---
4. Mother tongue--- ---- ----------
5. House type (dwelling unit only):

Type of House	Area in Sq. ft.
Pucca	
Semi Pucca	
Assam Type	
Kattcha	

6. Source of lighting: Electricity-1, Kerosene-2
7. Source of fuel: LPG-1, Kerosene-2, Firewood-3Cow dung-4, Others-5
8. Sources of drinking water: Piped supply-1, Tubewell-2; Protected Dugwell-3 Unprotected Dugwell-4, Pond-5, River-6, Others-7.
9. Face crisis in drinking water in any part of the year? Yes/ No.
10. Place of defecation: Sanitary Latrine-1, Non Sanitary Latrine-2, Open Space-3.
11. Background of the household:

Sl No	Name of the Individual.	Relationship With the HH	Age	Sex	Educational Attainment*	Occupation**		Yearly/ Monthly income
						Primary	Secondary	

* Illiterate-1, Completed primary-2, Completed High School-3, Completed HS-4, Graduate 5, Technical diploma-6, Technical and Professional degree-7, Master degree-...

** Cultivator-1, Agricultural labour and other casual works-2, Poultry and animal husbandary-3, Fishing-4, Pottary-5, Household industry-6, Service in Govt. sector-7, Service in private sector-8, Self employed-9, Student-10, Unemployed-11, Others-12

12. Reasons for dropouts from schools:

Boys	Girls

13. Distance of educational institutions from home:

Institutions	Primary School	M.E./ High School	H.S. School	College
Distance from home				

14. Livestock of the Household

Livestock	Cow / Bullock	Buffalo	Goat	Sheep	Hen	Pigeon
Total number						

15. Infrastructural Facilities:

Infrastructures	Motor able Road	Railway Station	Block H. Q.	Post Office	Telegraph Office	Dispensary/ Hospital
Home distance						

II. Questionnaires for Women/Female members of different families.

1. Are you continuing your study? Yes/ No.
2. In what class do you read? ☐
3. Up to which class did you read? ☐
4. In which class do you leave your school? ☐
5. Why did you discontinue your study? Lack of money/ Household activities.
6. What is the reason behind your discontinuation of your studies? ☐
7. Are you interested in your studies? Yes/ No.
8. Have you got any encouragement from your parent's side in your studies? Yes/ No.
9. Are your parents literate? Yes/ No.
10. Is it required to help your mother in domestic work? Yes/ No.
11. By what age you get marriage? ☐
12. How far your school situated? ☐
13. Is there any good communication to your school? Yes/ No.
14. Are your parents interested in your studies? Yes/ No.
15. Do they ever feel about your (girl) education? Yes/ No.
16. Are they conscious about your education? Yes/ No.
17. Is there any restriction in receiving your education? Yes/ No.
18. Why did you leave your studies? ☐
19. Are your parents supply the reading materials? Yes/ No.
20. Have you been provided a congenial atmosphere at home for your studies? Yes/ No.
21. Did you ever go to paddy field, fishing etc.? Yes/ No.
22. What is your father's occupation? ☐
23. Do you go out side for earning money? Yes/ No. ☐
24. Who insist you to go out side to earn money?
25. Have you been provided the proper dress for school? Yes/ No.

-----------********-------------------